

Тернопільський осередок
Наукового товариства ім. Шевченка

ЗБІРНИК ПРАЦЬ

Том 13

Діяльність НТШ на Тернопільщині

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2024

Тернопільський осередок
Наукового товариства ім. Шевченка

ЗБІРНИК ПРАЦЬ

Том 13

Діяльність НТШ на Тернопільщині

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2024

УДК 001:061.2НТШ(477.84)

3-41

Відповідальний редактор серії – Заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії медичних наук України, дійсний член НТШ, доктор медичних наук, професор **Михайло Андрейчин**

Редактор тому – дійсний член НТШ, доктор історичних наук, професор **Елла Бистрицька**

Редакційна колегія:

Заслужений діяч науки і техніки України, дійсний член НТШ, доктор економічних наук, професор **Богдан Андрушків**; доктор медичних наук, професор **Василь Копча**; Заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАМН України, дійсний член НТШ, доктор медичних наук, професор **Михайло Корда**; кандидат історичних наук, доцент **Леся Костюк**; доктор історичних наук, професор **Олег Купчинський**; дійсний член НТШ, доктор мистецтвознавства, професор **Олег Смоляк**; кандидат історичних наук, доцент **Ірина Федорів** (відповідальний секретар); дійсний член НТШ, доктор географічних наук, професор **Любомир Царик**

Рецензенти:

доктор філософських наук, професор **Людмила Филипович**;
доктор історичних наук, професор **Леонід Кравчук**

3-41 **Збірник праць**. Т. 13 : Діяльність НТШ на Тернопільщині / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка / відп. ред. М. Андрейчин, ред. тому Е. Бистрицька. – Тернопіль : ТНМУ, 2024. – 564 с.

ISBN 978-966-673-489-4

Збірник видано на пошану 150-літнього ювілею Наукового товариства ім. Шевченка. Представлено історичний шлях Товариства, його відродження в незалежній Україні, зокрема на Тернопільщині, здобутки та перспективи розвитку. Висвітлено внесок членів Товариства в розвиток різних галузей науки та розбудову Товариства.

Адресовано науковцям, працівникам освіти і культури, студентській молоді, усім, хто цікавиться історією України та рідного краю.

УДК 001:061.2НТШ(477.84)

*Затверджено до друку вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
(протокол №04 від 27 лютого 2024 р.)*

ISBN 978-966-673-489-4

©Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка, 2024
©ТНМУ, «Укрмедкнига», 2024

Зміст

Розділ 1. НТШ ЯК ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

Михайло Андрейчин СЛАВНІ ТА ТРАГІЧНІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА	11
Олег Купчинський «ЗАПИСКИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА» (ІСТОРІЯ ТА НАУКОВЕ ЗНАЧЕННЯ ВИДАННЯ)	41
Наталія Дашенко, Ірина Федорів ДІЯЛЬНІСТЬ ОСЕРЕДКУ НТШ У ТЕРНОПОЛІ (1998–2023 рр.) ...	67
Богдан Строць АРХЕОЛОГІЯ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ОБЛАСНОМУ ОСЕРЕДКУ НТШ	128
Лариса Оленіч БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ «НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА І ТЕРНОПІЛЬЩИНА»: ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ТА ДЖЕРЕЛА ДОБОРУ ЛІТЕРАТУРИ	152

Розділ 2. ВНЕСОК ЧЛЕНІВ НТШ В ЙОГО РОЗВИТОК

Ірина Іванкович ПАТРІАРХ ЙОСИФ СЛІПІЙ І ДІАСПОРНІ ДІЯЧІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.....	164
Григорій Возняк ДІЙСНІ ЧЛЕНИ НТШ – ОСНОВОПОЛОЖНИКИ МАТЕМАТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	193
Григорій Возняк НАУКОВА СПІВПРАЦЯ АКАДЕМІКА МИХАЙЛА КРАВЧУКА З НАУКОВИМ ТОВАРИСТВОМ ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА	225
Надія Білик НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ БОГДАНА ЛЕПКОГО	232

Наталія Дащенко, Ірина Федорів

м. Тернопіль

ДІЯЛЬНІСТЬ ОСЕРЕДКУ НТШ У ТЕРНОПОЛІ (1998–2023 РР.)

Анотація. У публікації аналізуються основні етапи становлення та періоди діяльності Тернопільського осередку НТШ, з часу його започаткування у м. Тернополі за незалежної України (1996 р.) і до сьогодні. З'ясовуються організаційні заходи, що проводилися для зростання ТО НТШ, послідовність формування комісій осередку (філологічної, історичної, медичної, археологічної, мистецтвознавчої, інженерно-технічної, еколого-географічної), ключові напрями діяльності: заходи наукового, громадського, культурно-освітнього та видавничого характеру. Підкреслена роль голів ТО НТШ – Ігоря Герети та Михайла Андрейчина у розвитку Товариства, налагодженні співпраці з науково-освітніми, музейними, архівними інституціями міста й області. Названо знакові, важливі й актуальні події й заходи, проведені у зазначений період (1996–2023 рр.) за ініціативи голів осередку, голів комісій та членів ТО НТШ.

Ключові слова: Тернопільський осередок НТШ, становлення й діяльність, І. Герета, М. Андрейчин, комісії ТО НТШ, напрями діяльності, науково-освітні заходи, наукові видання, конференції.

Постановка проблеми. Дослідження діяльності осередку НТШ у Тернополі актуальне з погляду ствердження вагомості товариства у новітній період розвитку Української держави, залучення прогресивних науковців до праці в неформальних академічних інституціях (не-радянського штибу), висвітлення

актуальних подій та їх організаторів й учасників, наголошення на тематиці наукових зацікавлень, фіксуванні персоналій, які працювали на Тернопільщині не тільки як науковці, а й як громадські діячі наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. З відстані часу важливо впорядкувати інформацію про заходи, виступи, публікації, просвітницькі та наукові справи членів товариства, створити своєрідний літопис осередку НТШ у Тернополі. Зібрана й упорядкована інформація має наукову новизну, оскільки вперше постає у зведеному хронологічному вигляді із залученням значної кількості матеріалів архіву Тернопільського осередку НТШ (далі – ТО НТШ) і представляє окремий відтинок його праці.

Метою статті передбачено проаналізувати основні етапи становлення, періоди та ключові напрями діяльності Тернопільського осередку НТШ у 1998–2023 рр.

Методологія дослідження. При написанні статті використано джерела у вигляді програм заходів, машинописних звітів, рукописів листування та опублікованих у періодиці матеріалів, що на сьогодні становлять несистематизований, почасти збережений у приватних збірках архівний матеріал. Методологія дослідження ґрунтується на принципі системності, на загальнонаукових теоретичних та емпіричних методах аналізу, синтезу, класифікації, інтерв'ювання, опису, а також на історичному методі – для відтворення послідовності і встановлення системності функціонування осередку в окремий період. Для висвітлення діяльності ТО НТШ обрано спосіб викладу у прямій послідовності у межах окресленого періоду.

Результати дослідження. У різних джерелах віднаходимо відмінну інформацію про рік започаткування у Тернополі осередку Наукового товариства імені Шевченка (НТШ). У словниковій статті про Ігоря Герету в «Енциклопедії сучасної України» В. Лавренюк повідомляє, що таку роботу цей діяч ініціював, очолив і провадив від 1996 р. [1]. У біографічній статті у Вікіпедії також подається, що І. Герета – голова Тер-

нопільського осередку НТШ від 1996 р. [2]. В іншому джерелі – передвиборчій листівці [3], в рубриці «Це зробив Ігор Герета» – сказано, що осередок засновано у 1997 р. У довіднику НТШ за 1997 р. зазначено голову осередку та інформацію про нього [4, с. 65], а в каталозі видань НТШ в Україні «Видавничі підсумки відродження» [5, с. 31] вказуються публікації тернопільського осередку за 1996–1997 рр. (матеріали національної наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження І. Верхратського (22–23 квітня 1996 р.) та брошура Г. Возняка «Володимир Левицький – видатний український математик» (Тернопіль, 1997. 24 с.). Програма березневої наукової сесії 2002 р. [6] засвідчує присвячення її 5-річчю від часу створення осередку. Отож, 1996–1997 рр. можна вважати підготовчими та організаційними (налагодження зв'язків з офісом НТШ у Львові, особисті розмови з тернопільськими науковими та громадськими діячами, збір і впорядкування інформації про залучених до осередку людей, участь у якості співорганізатора проведення окремих заходів та публікування матеріалів тощо), а послідовну діяльність ТО НТШ варто лічити від 1998 р.

У 1998 р. проведено порівняно багато заходів. Інформацію про це знаходимо в рукописі звіту про роботу осередку у 1998 – перній чверті 1999 р., упорядкованому 15 березня 1999 р. його головою, заслуженим діячем мистецтв України Ігорем Геретою. Зокрема, у звіті зазначено, що «зроблено перші кроки у створенні комісій», а науково-дослідна робота «ґрунтується на наукових інтересах Товариства, а також членів осередку, які пов'язані з їхнім місцем праці» [7].

Починаючи з 1998 р. стали регулярними щорічні березневі наукові сесії, що є своєрідним показником сталої праці осередку.

Програма першого у Тернополі такого заходу складається з роботи двох секцій – історії та економіки і культури та мистецтва. Засідання відбулося 14 березня в приміщенні «Плас-

ту». На секцію історії та економіки винесено такі доповіді: «Український національно-визвольний рух під час революції 1848 р.» (доц. ТДПУ¹ Олег Полянський), «Західноукраїнське підприємництво в період між двома війнами» (викладач ТАНГУ² Микола Вербовий), «Кредитна кооперація в Західній Україні в міжвоєнний період» (доц. ТАНГ Володимир Чайковський), «Українська Головна визвольна рада – вищий етап національно-визвольних змагань українського народу у 1940-1950 рр.» (доцент ТДМА³ Віктор Сулько), «Ярослав Старух у контексті боротьби за державність України» (студент ТДПУ Василь Штокало), «Діяльність УПА на території Бескидів» (доцент ТАНГУ Мирослав Ханас), «Історичні умови формування української національної ідеї» (доцент Микола Кубаєвський). Секція культури та мистецтва включала такі теми: «Роль Симона Петлюри в утвердженні духовності українського народу» (голова осередку Ігор Герета), «Вклад митрополита Андрея Шептицького у розвиток української науки» (аспірант ТДПУ Любомир Крупа), «Просвітницький рух на межі Східного і Західного Поділля в міжвоєнний період» (доцент ТДТУ⁴ Олег Герман), «Галицький період творчості художника Антона Малюци» (директор художнього музею Ігор Дуда), «Українське мистецтво в сталінських концтаборах» (доцент ТДМА Михайло Траф'як), «Штрихи до творчого портрета композитора Ва-

¹ТДПУ – Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, нині – національний університет (ТНПУ ім. В. Гнатюка).

²ТАНГ – Тернопільська академія народного господарства, нині – Західноукраїнський національний університет (ЗУНУ).

³ТДМА – Тернопільська державна медична академія імені Івана Горбачевського, нині – національний університет (ТНМУ ім. І. Горбачевського).

⁴ТДТУ – Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя, нині – національний університет (ТНТУ ім. І. Пулюя).

силя Барвінського» (доцент ТДПУ Олег Смоляк), «Мистецтво у формуванні дитини» (викладач ТДМУ⁵ Майя Нівельт), «Закономірності розвитку освітніх систем» (професор Анатолій Вихрущ, ТЕІПО⁶) [8].

Показово, що до першого наукового заходу було залучено працівників усіх вищих освітніх закладів міста, музичного училища, співробітників музеїв. Заслуговує на увагу той факт, що в описі статусу промовців зустрічаємо формулювання «член молодіжної секції ТО НТШ», що свідчить про те, що при організації діяльності осередку враховувалася потреба залучення студентів й аспірантів, доручення їм актуальних тем для висвітлення, надання можливості апробувати власні дослідження. Крім того, більшість учасників першої у Тернополі березневої наукової сесії були співробітниками різних відділів Інституту національного відродження України (далі – ІНВУ) – історії, філософії, мистецтвознавства, педагогіки. Це дає певне уявлення про структуру ІНВУ та вказує на те, що активні особи часто належать до кількох громадських, наукових, творчих та інших об'єднань.

16 березня 1998 р. проходили ювілейні святкування з нагоди 110-річчя від дня народження композитора Василя Барвінського. Заходи проводилися спільно з управлінням культури Тернопільської обласної державної адміністрації, ТДПУ ім. В. Гнатюка, ТДМУ ім. С. Крушельницької, Львівським вищим музичним інститутом ім. М. Лисенка, ІНВУ. У рамках ювілейної академії було два відділи – науковий та художній (концерт із творів композитора). Тематика наукових виступів

⁵ТДМУ – Тернопільське державне музичне училище імені Соломії Крушельницької, нині – Тернопільський мистецький фаховий коледж імені Соломії Крушельницької.

⁶ТЕІПО – Тернопільський експериментальний інститут післядипломної освіти.

зосереджувалася на стильових та жанрових особливостях творів композитора (проф. Любов Кияновська, кандидати мистецтвознавства Ольга Кушнірук та Богдана Фільц), їх інтерпретації, включення до концертних програм (проф. Наталія Кашкадамова, кандидат мистецтвознавства Олег Смоляк) та ін. [9].

13 листопада 1998 р. спільно з ІНВУ й педагогічним університетом ТО НТШ провів наукову конференцію, присвячену 80-річчю ЗУНР. На запрошення осередку в ній взяли участь голова НТШ у Словаччині, академік НАН України, професор Пряшівського університету Микола Мушинка та член НТШ, дійсний член Нью-Йоркської академії наук, доцент Львівського університету Густав Цвенгрош [7, с. 1].

У співпраці з Тернопільським обласним державним архівом, обласними краєзнавчим і художнім музеями та ІНВУ 14-16 листопада 1998 р. було проведено урочистості, присвячені 120-річчю від дня народження видатного українського скульптора і громадського діяча Михайла Парашука. Серед заходів – мистецька академія (14 листопада 1998 р.), на якій було виголошено наукові доповіді та повідомлення про постань митця (Густав Цвенгрош, Львів – Нью-Йорк), політичні переконання його родини (професор Микола Мушинка, Пряшів), історію творчості, вивчення спадщини і діяльності (заслужений діяч мистецтв Ігор Герета; поет і мистецтвознавець Михайло Ониськів), особисті фонди в обласному державному архіві (директор Тернопільського обласного державного архіву Богдан Хаварівський) [10].

26-27 листопада 1998 р. осередок спільно з ІНВУ і Тернопільським педагогічним університетом провів Всеукраїнську наукову конференцію «Володимир Янів – відомий і невідомий український психолог, громадсько-політичний діяч, поет», присвячену 90-річчю від дня його народження. Аж у 2007 р. було впорядковано та видано збірник доповідей цієї конференції «Володимир Янів у добу ХХ сторіччя» [11].

Плідним завершенням наукової та організаційної діяльності осередку у 1998 р. стало проведення 30 грудня наукової сесії, присвяченої 125-річчю НТШ. Її організаторами були ТО НТШ та ІНВУ. Програма сесії [12] засвідчує роботу за двома напрямками: історія і політика та культура і філологія. Варто назвати доповіді про славний шлях товариства (Ігор Герета); про першу статтю з математики українською мовою Володимира Левицького (Григорій Возняк, ТДПУ); про першу українську наукову інституцію «Південно-західний відділ Російського географічного товариства», виголошену доктором філології Ольгою Куцою (ТДПУ); про феномен «Просвіти» доповів професор ТАНГ Зіновій Матисякевич; про дослідження археологічних культур рубежу нашої ери на Тернопільщині розповів науковий працівник краєзнавчого музею Сергій Підмогильний; про історичну постать Дмитра Байди-Вишневецького повідомлення мав директор цього музею Венедикт Лавренюк. Виступи стосувалися також сучасного політичного життя в Україні (доцент ТАНГ Олег Рудакевич), праць Володимира Гнатюка на правописні теми (доцент ТДПУ Олена Гузар), постатей Уласа Самчука (працівниця краєзнавчого музею Неоніла Дригуш), Євгена Коновальця (студ. ТДПУ Василь Штокало), співака світової слави Мирослава Скалу-Старицького (викл. ТДПУ Богдан Петраш).

Крім описаних заходів, у звіті про роботу осередку І. Герета зазначає, що у січні 1998 р. проведено разом з ІНВУ першу на Тернопільщині наукову конференцію, присвячену пам'яті національного героя України Симона Петлюри, а в травні пройшла міжнародна конференція пам'яті О. Ольжича [7, с. 1].

Цікаво, що про молодий осередок з'явилися відгуки у «Вісникові НТШ» та кількох статтях у виданні «Хроніки НТШ» (Львів – Нью-Йорк, 1998, ч. 89) [7, с. 3].

Наступний, 1999 р., був плідним у всіх напрямках діяльності місцевого осередку НТШ. Інформацію про це знаходимо в рукописах звітів [7; 13; 14]. Так, 26 лютого проведено наукову конференцію, присвячену 70-річчю ОУН та 90-річчю Степана

Бандери [7, с. 2]. Наприкінці березня відбулася щорічна сесія осередку, програму [13, с. 1] якої склали доповіді у двох секціях: 1) археології, історії та філософії; 2) філології, фольклористики, освіти та культури. Варто відзначити доповіді історичного напрямку: наукового працівника краєзнавчого музею Неоніли Дригуш «Голодомор 1932-1933 рр. – кара більшовицької влади наддніпрянцям за прагнення до незалежності України», доцента ТАНГ Мирослава Ханаса «Молодь України в обороні прав населення Закарпаття у 40-х роках ХХ ст.», доцента педагогічного університету Осипа Петраша «Отець Августин Волошин – президент Карпато-української незалежної держави», аспіранта ТДПУ Любомира Крупи «Вклад Митрополита Андрея Шептицького у розвиток українського національно-визвольного руху», доцента ТДПУ Василя Шепетука «Пріоритетні напрямки сучасного вивчення історії України» та ін. У секції філології, фольклористики, освіти та культури були виголошені доповіді докторів філологічних наук Ольги Куцої «Тарас Шевченко в літературознавчій концепції Михайла Драгоманова» та Миколи Ткачука «Пейзажна лірика Б.-І. Антонича» (ТДПУ), завідувачки сектору місцевого краєзнавчого музею Людмили Строць про відображення скасування панщини у пісенному фольклорі, професора Мирона Маланюка та доцента Петра Маланюка (ТДПУ) про творчий потенціал української гімназії у Тернополі, професора Івана Трилінського (ТЕПО) про становлення національного шкільництва в Україні, доцента ТДТУ Олега Германа «Просвіта» на стику Західного і Східного Поділля і на стику століть – ХІХ і ХХ-го», випускниці ТДПУ, українки з Хорватії Славіци Паньков про проблеми вивчення української мови у цій країні.

У співпраці з місцевим технічним університетом 21 травня 1999 р. проведено наукову конференцію, присвячену 110-річчю від дня народження вченого європейського рівня Мирона Зарицького. До збірника матеріалів цієї конференції увійшли повідомлення членів осередку Михайла Петрика, Мирона Маланюка, Григорія Возняка, а також написана ще в кінці 1960-х рр.

стаття видатного українського математика Миколи Чайківського про Зарицького у редакції Михайла Ониськіва [13, с. 2].

У 1998-1999 рр. осередок практикував лекторії (лекція доцента ТДПУ Василя Шепетюка про роль Головної Руської ради в подіях 1848 р.), зустрічі з визначними діячами сучасності (наприклад, на зустрічі зі співробітником Інституту філософії НАН України, колишнім політ'язнем, доктором Василем Лісовим було представлено фундаментальну працю вченого «Культура – ідеологія – політика» (Київ: Видавництво О. Теліги, 1997), ювілейні виставки (у вересні-жовтні 1998 р. в місцевому краєзнавчому музеї діяла виставка наукових і літературних праць, пам'яток національно-визвольної боротьби, матеріалів з археологічних розкопок і творів із мистецької збірки Ігоря Герети – ювіляра і отримувача звання заслуженого діяча мистецтв України) [7, с. 2-3]; вечори-представлення книг (дослідження Анатолія Русначенка «Розумом і серцем. Українська суспільно-політична думка 40-50-х рр. ХХ ст.» [14]; поетичних збірок та спогадів «Стежка від воріт» львівської поетеси, уродженки Тернопільщини Тетяни Фролової [14; 15]); провадив видавничу діяльність (за участю членів осередку видано книжки І. Герети «Графіка Ганни Ткачик», Б. Петраша «Тенор з Божої ласки» (про видатного українського співака Мирослава Скалу-Старицького [14]).

Станом на 1 березня 1999 р. до місцевого осередку НТШ належало 52 особи, серед яких один дійсний член – Петро Медведик [13, с. 1].

Матеріали архіву ТО НТШ показують, що подібним до попереднього за активністю у роботі став 2000 р. Тоді було відзначено на березневій науковій сесії 2000-ліття Різдва Христового. Організаторами та учасниками заходу виступили: ТВДС ім. Й. Сліпого⁷, обласний краєзнавчий музей, ІНВУ, ТО НТШ.

⁷ТВДС ім. Й. Сліпого – Тернопільська вища духовна семінарія імені патріарха Йосифа Сліпого.

Сесію підготували Ігор Ґерета і Сергій Підмогильний. Вона пройшла 17-18.03.2000 р. у приміщеннях краєзнавчого музею та ІНВУ.

Програма сесії [16] засвідчує, що було сформовано секції археології, історії та політології, психології та педагогіки, філології, мистецтва; окремо виділено секцію, доповіді у якій стосувалися проблем християнства в історії та в сьогоденні. Тематика доповідей – надзвичайно різноманітна, представляє основні проблеми сучасного богослов'я та інших наук. Наприклад: «Християнське виховання на підставі життя і творчості Т. Шевченка» (о.-доктор Михайло Пастух); «Київське християнство – джерело української духовності» (доц. ТДМА Арсен Гудима); «Предмети християнського культу з території південно-західної Волині та західного Поділля» (науковий співробітник краєзнавчого музею Олег Гаврилюк); «Мораль в системі державного управління» (докторант Академії державного управління при Президентові України Марія Рудакевич); «Історія психології на переломі століть» (проф., проректор ТЕІПО Анатолій Вихруц) та інші. Програма березневої сесії засвідчує широке залучення до участі в ній наукових та громадських кіл Тернопілля.

У дописах до місцевої періодики «Наукова сесія НТШ у Тернополі» [17] та «Двохтисячоліття Різдва Христового» голова осередку І. Ґерета подає докладну інформацію про тематику доповідей та їх значення для сучасності, зазначає, що «молоді науковці багатьох аспектів проблем торкаються вперше» [18].

Програма урочистої академії, присвяченої 2000-літтю Різдва Христового [19], засвідчує участь в її підготовці і проведенні Тернопільського осередку НТШ. Організаційний комітет: о. Михайло Пастух, о. Андрій Говера, Ігор Ґерета, Сергій Підмогильний. Урочиста частина складалася з вечірні та різдвяного концерту лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів Івано-Франківського камерного оркестру під орудою заслуженого артиста України Олега Ґерети у катедраль-

ному соборі Української греко-католицької церкви (29 січня 2000 р.), духовного концерту названого оркестру у приміщенні філармонії (30 січня 2000 р.), художньої виставки «Нова радість стала» в краєзнавчому музеї (29-30 січня 2000 р.). У науковій частині заходу взяли участь представники духовенства о. Роман Гриджук, о.-доктор Михайло Пастух, о.-митрат Микола Шаварин та науковці більшості вищих навчальних закладів Тернополя: Василь Шепетюк, Арсен Гудима, Микола Кубаєвський, Анатолій Вихрущ, Ігор Герета, Любомир Крупа, Михайло Петрик, Надія Білик-Лиса, Марія Крупа, Богдан Петраш, Елла Бистрицька.

У дописі «Духовний злет» Ярема Дністренко (псевдонім Ігоря Герети) зауважує: «Усі доповіді, що прозвучали під час конференції, мали високу наукову та етичну вартість і часто дискусійний характер» [20].

У звіті за 1999 р. голова осередку зазначає, що ведеться робота з організації правової (на базі юридичного інституту ТАНГ) та медичної (на базі ТДМА) комісій ТО НТШ. Наступного року у листі від 9 лютого 2000 р. до голови НТШ Олега Романіва Ігор Герета пише, що ці комісії проведуть свої конференції в рамках сесії окремо, тому просить зазначити у заходах цей факт [21]. Як зазначено в програмі [22], засідання медичної комісії відбулося 30 березня 2000 р. в конференц-залі медичної академії і включало п'ять доповідей: «Наукова і громадсько-патріотична діяльність Івана та Антона Горбачевських» (професор Ярослав Гонський), «Вклад вітчизняних вчених у розвиток хірургії в Україні» (професор Леонід Ковальчук, доц. Анатолій Беденюк), «Медицина скіфів» (професор Євген Бліхар), «Вклад українських клініцистів у розвиток інфектології» (професор Михайло Андрейчин), «Умови життя та медичне забезпечення запорізького війська» (професор Володимир Кондратюк). Організаційний комітет засідання – голова медичної комісії Михайло Андрейчин, секретар – Іван Кліщ, голова ТО НТШ Ігор Герета. Про перше засідання цієї

комісії осередку опубліковано допис Івана Кліща «Українська медицина в історичному ракурсі» [23]. Інформації про роботу правничої комісії не знаходимо.

Ще одним науковим заходом осередку є участь у святкуванні 100-річчя від дня народження видатного українського художника Петра Обалю. Заходи проводилися від 27 травня до 31 липня і їх організаторами виступили державні та громадські організації та установи Тернополя і Підволочиська. Як засвідчено у програмі [24], на науковій конференції (31 липня 2000 р.) було виголошено доповіді про жанрову своєрідність творів художника (Микола Нестерук (Стрий), Степан Костюк), про життєвий шлях і творчі досягнення П. Обалю (Ігор Герета, Тамара Удіна, Ігор Дуда), про видатних земляків митця (Роман Матейко). Про ювілей П. Обалю було опубліковано статтю «З маленької Ободівки – у митецький світ» [25].

У наступні 2001-2002 рр. обов'язковим залишилось проведення березневих наукових сесій, до роботи у яких залучено велику кількість доповідачів. Так, 23-24 березня 2001 р. у рамках сесії працювали секції археології, історії та політології, географії та економіки; освіти, філології, мистецтва; медицини. Програма заходу включала 44 теми доповідей. Сесію підготували: Михайло Андрейчин, Ігор Герета, Володимир Добрянський, Василь Штокало. Пленарне засідання проходило в актовій залі ІНВУ. На ньому було виголошено такі доповіді: «Ким є Марія в поезії Тараса Шевченка?» (віце-ректор ТВДС ім. Й. Сліпого, о.-доктор Михайло Пастух), «Ідея національної церкви в Україні» (доцент ТДПУ Елла Бистрицька), «Правда про Тараса Шевченка» (голова ТО НТШ, директор ІНВУ Ігор Герета), «Тарас Шевченко. Геній та епоха» (доцент ТЕПЮ Микола Кубаєвський), «Богдан Заставецький – організатор географічної науки і освіти в Україні» (викладач ТДПУ Ігор Дітчук) та інші [26].

У 2001 р. ТО НТШ виступив співорганізатором у проведенні Всеукраїнської науково-практичної конференції «Микола

Кордуба в контексті сучасного національного відродження» (20 березня) та представницької наукової конференції, присвяченої рокові митрополита Шептицького (27 жовтня) [27], а голова осередку І. Герета планував виступити на щорічних Зборах НТШ у Львові з доповіддю «Ставлення Митрополита Андрея Шептицького до мистецтва як вияву Промислу Божого» [28]. У цьому ж році під грифом ТО НТШ, ТАНГ та ІНВУ видано монографію Надії Білик «Богдан Лепкий. Життя і діяльність» (Тернопіль: Джура, 2001. 172 с.). У короткому звіті голови про роботу в 2001 р. мова йде про те, що «підготовано до друку збірник матеріалів березневих наукових сесій осередку 2000-го та 2001-го років» [27]. Проте не знаходимо інформації, чи збірник було видано.

У 2002 р. березневу наукову сесію проведено за участю ТВДС ім. Й. Сліпого та ІНВУ і присвячено 5-річчю від часу створення осередку. Програма [29] засвідчує роботу пленарного засідання та секцій релігієзнавства (засідання секції було присвячене пам'яті патріарха УГКЦ Й. Сліпого); історії, політології, філології, мистецтвознавства (23 березня 2002 р.); окремо працювала медична комісія (22 березня 2002 р.). Загалом було виголошено 18 доповідей. Конференцію підготували: Ігор Герета, Василь Копча, Любомир Никифорів.

16 лютого 2002 р. у конференц-залі технічного університету проведено наукову конференцію, присвячену 110-річчю від дня народження патріарха УГКЦ, кардинала Й. Сліпого. Доповіді та повідомлення виголосило 18 осіб. Зокрема висвітлювалися питання періодів життя і діяльності патріарха (Василь Пасовистий, Василь Чамарик), його ролі у створенні і розбудові Львівської богословської академії (Ірина Коломієць, о.-митрат Микола Шаварин), взаємин із соратниками (Любомир Крупа, Петро Арсенич, Петро Сорока) та інші [30].

Уся діяльність Тернопільського осередку НТШ за описані роки пов'язана із працею його постійного голови Ігоря Герети. Саме його організаційним здібностям та незаперечному авто-

ритету завдячують наукові та громадські кола Тернопільщини у створенні та постійній роботі осередку. І. Герета вів активне листування з головою НТШ в Україні Олегом Романівим та вченим секретарем Олегом Купчинським, надсилав до бібліотеки та архіву НТШ у Львові програми заходів, видань осередку та інші матеріали [31]. Важливо, що залучав до підготовки, проведення різних заходів та участі у них викладачів, аспірантів, докторантів усіх вищих навчальних закладів міста, членів громадських організацій «Просвіта», «Пласт», «Обнова», молодіжного науково-пошукового товариства «Обереги», що діяв на історичному факультеті ТДПУ ім. В. Гнатюка, співробітників місцевих бібліотек, музеїв та архіву, дослідників з районних науково-мистецьких установ, учителів, студентів. Зазначимо, що діяльність ТО НТШ тісно переплетена з роботою ІНВУ, оскільки обидві організації очолював археолог, мистецтвознавець, громадський діяч Ігор Герета.

Після смерті Ігоря Герети (05 червня 2002 р.) постала потреба обрання нового голови. Педагог, мовознавець, громадська діячка Марія Крупа згадує: «Я взялася організувати установчі збори, щоби вибрати послідовників великої роботи, яку провадив дотепер Ігор. На голову осередку НТШ потрібна була людина з академічною освітою та з організаторськими здібностями... Переговори тривали близько місяця з Ольгою Куцою, Оленою Гузар. Та вони відмовилися... Одного дня у пам'яті мені зринув образ видатного вченого, професора Михайла Андрейчина. Я пішла до нього з візитом. На той час п. Андрейчин був проректором з наукової роботи місцевого медичного університету. Він мене люб'язно прийняв, вислухав прохання – пропозицію очолити Тернопільський осередок НТШ. І на завершення розмови спитав: «Чи можна якось ознайомитись зі Статутом НТШ?» Я зрозуміла, що голову для осередку знайдено. Далі почали готуватися до установчих зборів. Вони відбулись в актовій залі Тернопільського краєзнавчого музею» [32]. Загальні збори осередку, проведені 22 березня 2003 р., вибрали голову – профе-

сора Михайла Андрейчина, який донині очолює його і продовжує згуртовувати науковців Тернопільщини. До Ради ввійшли: Марія Крупа, Іван Кліщ, Йосип Свинко, Олег Смоляк, Елла Бистрицька, Григорій Возняк, Наталія Дащенко, Роман Гром'як, Олег Герман, Богдан Головин.

За час попередньої роботи осередку визріла необхідність правового (юридичного) затвердження організації. Тому у 2003 р. «за поданням установчих зборів виконавчий комітет Тернопільської міської ради легалізував Тернопільський міський осередок НТШ і видав свідоцтво про його реєстрацію (№ 62 від 26 листопада 2003 р.). Положення Тернопільського міського осередку Наукового товариства ім. Шевченка було прийнято Загальними зборами осередку та затверджено президією НТШ (м. Львів) і Тернопільською міською радою» [33, с. 7] зі статутом громадської організації. Засновники: Андрейчин Михайло Антонович (бенефіціар), Возняк Григорій Михайлович, Герман Олег Михайлович, Дащенко Наталія Левківна [34].

Після обрання нового голови першою вагомою публічною подією у діяльності осередку були наукові читання «Проблема самоідентифікації українців у різних сферах суспільного життя», які запропонувала організувати Марія Крупа на засіданні ради Тернопільського міського осередку Наукового товариства ім. Шевченка (ТМО НТШ) 28.10.2003 р. [35, с. 1]. Цей захід було присвячено 130-річчю заснування НТШ і проведено 14 грудня 2003 р. під егідою осередку і Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки (далі – ТОУНБ). Виступи стосувалися проблеми національної ідентифікації в українській літературі та українському літературознавстві (професор Роман Гром'як), особливостей формування української мовної особистості (професор Любов Струганець), впливу рослин на оздоровлення і працездатність людини (професор Кузьма Вікірчик), стану фізичного та духовного здоров'я сучасної української родини (доцент Василь Пришляк), становлення богословської науки в Галичині у першій половині ХХ ст. (доцент

Елла Бистрицька), релігійної тотожності українців (о.-доктор Михайл Пастух), організаційних аспектів західноукраїнських молодіжних товариств національно-демократичного спрямування у міжвоєнний період (доцент Іван Шумський), пізнання природи рідного краю як однієї з умов самовизначення особи українця (аспірантка Олена Волік) [36].

У 2004 р. програма наукової березневої сесії (10-14 березня), присвяченої 190-річчю від дня народження Т. Шевченка [37], включала 10 виступів в історичній комісії, 4 – у мовознавчій і літературознавчій комісії та 6 – на пленарному засіданні. Пленарне засідання відбулося у приміщенні ТОУНБ, на якому було виголошено такі доповіді: «Деякі аспекти нового осмислення Кобзаря» (доцент Ірина Добрянська), «Психологічні погляди Т. Шевченка» (доцент Марія Дідора), «Топонімія у творах Т. Шевченка» (проф. Дмитро Бучко), «Іван Горбачевський і Т. Шевченко» (професор Ярослав Гонський), «Композиційно-семантичний центр збірки Т. Шевченка «Три літа» (доцент Марія Крупа), «Обов'язковий примірник документів (місцевий) та повнота його надходження до ОУНБ» (заступник директора ТОУНБ Галина Моліцька). Як зазначив у нотатках для преси Зиновій Бичко, «сесія засвідчила, що в нашому місті потужно та всебічно розвивається наукова Шевченкіана» [38].

Крім того 2004 р. відзначений організаційною участю членів товариства у підготовці і проведенні всеукраїнських наукових конференцій «Київська традиція і Східний обряд в українському християнстві» (05 червня 2004 р., ТДМА) та «Теоретичні і практичні аспекти культури мови» (14-15 жовтня 2004 р., ТНПУ ім. В. Гнатюка), впорядкуванням та здачею до друку першого тому Збірника наукових праць осередку. Наприкінці 2003 р. та за поточний рік членами товариства стало 8 осіб, також впорядковано матеріали діловодства (заведено реєстраційні картки і поновлено втрачені, оновлено відомості про членів осередку) [39].

Березнева сесія 2005 р. складалася з роботи філологічної (17 березня), медичної (17 березня), історичної комісії (18 березня) та пленарного засідання (20 березня). Філологи ділилися результатами досліджень дитячої літератури, культуромовної діяльності в українському суспільстві, вивчення текстів У. Самчука, Б. Лепкого, Г. Костів-Гуски та ін.; історики обговорювали доробок історичних особистостей М. Грушевського, П. Чубинського, А. Шептицького, проблеми русофільства, міграції українців, українсько-польських відносин тощо; медики зосередилися на практичних аспектах лікування інфекційних хвороб, проведення операцій, терапевтичного лікування та ін. На пленарному засіданні виступили: Роман Гром'як з доповіддю «Україноцентризм художнього світу Уласа Самчука», Ярослав Гонський розповів про видатного правника Галичини першої половини ХХ ст. Антіна Горбачевського, Людмила Кондрацька представила проблему антропологізації освітнього простору, Елла Бистрицька висвітлила суспільно-політичну діяльність митрополита Андрея Шептицького у міжвоєнний період [40].

Наукові читання, приурочені 100-річчю створення І. Франком поеми «Мойсей», підготовані оргкомітетом у складі Марії Крупи, Анатолія Вихруща, Михайла Андрейчина, Олександра Рокицького, Романа Гром'яка, Наталії Дащенко, Олега Смоляка. Захід відбувся 26 червня 2005 р. у конференц-залі Тернопільського обласного краєзнавчого музею. Слово для відкриття мав заступник голови ТОДА Анатолій Вихрущ. Програму читань сформували доповіді о. Василя Сліпчука «Біблійний образ Мойсея» (ТВДС ім. Й. Сліпого), Романа Гром'яка «Естетична своєрідність поеми І. Франка «Мойсей», Марії Крупи «До проблеми інтерпретації Франкового «Мойсея», Зиновія Бичка «Діалектичний світ Франкового «Мойсея», Василя Шепетюка «Проблема національної гідності у Франковому «Мойсеї» і українська Помаранчева революція» (ТНПУ ім. В. Гнатюка), Галини Моліцької «Видання поеми «Мойсей» І. Франка у фондах Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки», Галини Врублевської «Пошукова робота учнів

при вивченні життєвого і творчого шляху І. Франка» (Підволочиська ЗОСШ-гімназія ім. І. Франка). Читання мали піднесений характер завдяки небуденній тематиці виступів, а також урочистостям після офіційної частини: врученню членських квитків НТШ, виступу народного артиста України В'ячеслава Хім'яка, який прочитав вступ до поеми «Мойсей», оглядові виставки картин Івана Марчука, покладанню квітів до пам'ятника Франкові [41].

Після завершення наукових читань було схвалено рекомендації: 1) видати збірник матеріалів для шкіл і бібліотек; 2) організувати читання наукових лекцій по тернопільському обласному радію; 3) провести круглий стіл на тернопільському державному телебаченні; 4) провести наукові читання у школах та ВНЗ на орієнтовну тему «Світ Франкового «Мойсея»; 5) ТООУНБ розпочати роботу з укладання бібліографічного довідника «Іван Франко і Тернопільщина»; 6) започаткувати проведення шкільних конкурсів художнього читання Франкових творів [42]. Чи реалізовано хоч частково ці актуальні поради, ще належить дослідити.

ТМО НТШ та його члени (особливо з медичної комісії) – серед організаторів та учасників науково-практичної конференції «Християнське милосердя і світська емпатія: деонтологічний аспект», проведеної 7 жовтня 2005 р. на базі Тернопільського державного медичного університету ім. І. Горбачевського [43]. Науковці й практики з релігієзнавчої, медичної, педагогічної галузей працювали у секціях, присвячених філософсько-богословським, етнокультурним, психолого-педагогічним засадам милосердя, деонтології милосердя і емпатії. Невдовзі матеріали конференції було впорядковано і видано науковий збірник за редакцією професорів Михайла Андрейчина та Арсена Гудими [44].

У 2006 р. березневу сесію осередку проведено у два етапи: 9-10 березня – робота комісій, 12 березня – пленарне засідання у приміщенні обласного краєзнавчого музею. Доповіді у філологічній комісії мали працівники ТНПУ ім. В. Гнатюка: доцент

Лілія Невідомська «Малоруско-німецький словар» Є. Желехівського та С. Недільського як джерело нормування сучасної української літературної мови», асистент Олександра Задорожна «Особливості мовної репрезентації часу в поетичній моделі світу шістдесятників», співробітниця Оксана Вербовецька «Прізвиська за фізичними ознаками носія», асистентка Оксана Кавун «Проблеми становлення української літературної критики на сторінках словацького журналу «Дукля» [45].

Роботу історичної комісії склали виступи науково-педагогічних працівників історичного факультету ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тематика доповідей стосувалася визначних постатей в історії України (викладач Оксана Валіон «Львівська історична школа М. Грушевського», асистент Юрій Древницький «Правозахисна та адвокатська діяльність Володимира Старосольського», асистент Андрій Кліш «Кирило Студинський та НТШ», доцент Надія Білик «Культурологічна концепція Богдана Лепкого»), діяльності товариств «Просвіта» (асистент Оксана Ятищук) та НТШ (асистент Галина Саранча), вивезення українців з етнічних земель (доцент Тетяна Гонтар «Українська інтелігенція Закерзоння напередодні переселенських процесів (1944–46 рр.)», викладач Володимир Кіцак «Другий етап депортації українців з Польщі (01.01–31.08.1945 р.)»), діяльності УГКЦ (доцент Елла Бистрицька «Антинаціональний виклик Львівського Собору 1946 р.»), аспіранти Оксана Іваник, Андрій Теслюк, Віталій Волянський) та інші. [45].

Засідання медичної комісії відбулося на базі медичного університету і стосувалося гуманітарних питань самоідентифікації українців (доцент Василь Пришляк), ідеї національної церкви в Україні (професор Арсен Гудима), постатей Івана Горбачевського і Тараса Шевченка (професор Ярослав Гонський), дослідження рівня емпатії серед студентів-медиків (професор Степан Вадзюк) [45].

Пленарне засідання проведено в приміщенні обласного краєзнавчого музею. Воно було присвячене висвітленню діяльності визначних українців: «Шевченко, якого маємо зна-

ти» (професор Роман Гром'як), «Діяльність Володимира Гнатюка в НТШ» (засл. прац. культури, завідувач Велеснівського етнографічно-меморіального музею В. Гнатюка Остап Черемшинський), «Іван Франко та індійська культура» (доцент Ігор Папуша), «Йосип Сліпий і сакральне мистецтво» (о. Орест Каспрук), «Зв'язки Остроградського і Шевченка» (доцент Григорій Возняк) [45].

Окремий напрям у роботі осередку становить діяльність комісії етнографії та фольклористики, очолюваної Олегом Смоляком, який на базі музично-педагогічного факультету ТДПУ у співпраці з ТДМУ ім. С. Крушельницької, ІНВУ і ТМО НТШ організовує мистецько-освітні заходи [46]. Зокрема, це лекція Романа Савицького (старшого) «Музична освіта в Сполучених Штатах Америки» та презентація його збірки «Український фортепіанний альбом для початківців» (7 листопада 2003 р.) [47]; поетично-музичні композиції «Тричі мені являлася любов» (за збіркою І. Франка «Зів'яле листя») (11 листопада 2003 р.) [48], «І на оновленій землі...» (14 березня 2004 р.) [49], «Україно, рідний краю», присвячену 133-ій річниці від дня народження Б. Лепкого (24 листопада 2005 р.) [50], «Я все віддам для тебе, Україно», присвячену пам'яті поета Л. Крупи (15 грудня 2005 р.) [51].

Програми цих мистецьких заходів включали виступи науковців (професора Українського музичного інституту Америки Романа Савицького (молодшого), США), доцента Олега Смоляка (ТНПУ ім. В. Гнатюка) [52], виконання інструментальних і вокальних творів українських композиторів (М. Лисенка, С. Людкевича, В. Барвінського, Н. Нижанківського, Л. Лепкого, Ярослави Мазурик, Амалії Фіцалович, М. Колачевського, А. Кос-Анатольського, М. Гржибовського, М. Скорика, П. Майбороди, Б. Іваноньківа, Є. Гунька), читання української поезії (Т. Шевченка, І. Франка, Б. Лепкого, Л. Крупи) студентами і магістрантами Інституту мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка. А також проф. Олег Смоляк постійно організовував музично-мистецьку частину наукових заходів осередку,

залучаючи до виступів студентів, магістрантів та викладачів музично-педагогічного факультету, згодом – Інституту мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Станом на весну 2006 р. Тернопільський міський осередок НТШ продовжував згуртовувати науковців Тернопілля, про що свідчить поповнення організації за останні три роки майже на 50 осіб. Продовжувалася співпраця з керівниками НТШ, делегати від осередку брали участь у роботі наукових сесій у Львові.

Окремо варто сказати про послідовну роботу із започаткування видання праць членів осередку та широкого кола науковців Тернопільщини. У 2004 р. випущено перший том збірника праць ТО НТШ [53], рецензентами якого виступили професори Богдан Лановик, Ольга Куца, Віктор Шідловський. До редакційної колеги ввійшли: заслужений діяч науки і техніки України, академік АН вищої школи України, доктор медичних наук, професор Михайло Андрейчин (відповідальний редактор); академік АН вищої школи України, доктор філологічних наук, професор Роман Гром'як; кандидат філософських наук, професор Арсен Гудима; кандидат філологічних наук, доцент Наталя Дащенко (відповідальний секретар); кандидат медичних наук, доцент Василь Копча; кандидат філологічних наук, доцент Марія Крупа; кандидат геолого-мінералогічних наук, професор Йосип Свинко. Видання здійснено за фінансової підтримки Тернопільської обласної державної адміністрації та обласної ради.

Збірник складається із таких розділів: «Мовознавство. Літературознавство. Історія України. Релігієзнавство. Видатні постаті у науці». У передмові до видання голова ТМО НТШ професор Михайло Андрейчин зазначив: «Чільне місце відведено висвітленню наукового доробку і громадської діяльності визначних діячів НТШ – вихідців з Тернопільського краю, котрі зробили вагомий внесок у розвиток наук та українського суспільства. Цим виданням ми хочемо вшанувати славних

попередників, посприяти наступності поколінь. Ми глибоко переконані, що поступ можливий тільки в разі спадкоємності наукових здобутків і спирання на доробок кращих інтелектуалів минулого» [54, с. 8].

Досвід упорядкування першого тому збірника дозволив дещо удосконалити підхід до подібної діяльності, зокрема щодо підбору матеріалів. На засіданні ради осередку було запропоновано, «щоби голови комісії обдумували тематику своїх розділів і саме за таким принципом формували їх наповнення щодо авторів та змісту публікацій» [55, с. 1]. Робота над наступним томом засвідчила доцільність такого підходу, що обговорено на засіданні ради осередку (12 грудня 2005 р.): подані статті «переважно стосуються подій та постатей визвольного руху різних років минулого століття. Є кілька статей іншої тематики, але їх можна згрупувати в окремий розділ. Оскільки подані до збірника матеріали мають одне тематичне спрямування, то доцільно це відобразити у назві збірника». Було ухвалено «підготований до друку Збірник праць ТМО НТШ видати під назвою «Національно-визвольні змагання українського народу на Тернопільщині у ХХ ст.» [56, с. 1].

Над упорядкуванням, формуванням, редагуванням другого тому працювала велика редакційна колегія (у складі 13-ти осіб⁸) і зрештою Збірник праць вийшов у 2006 р. з назвою «Національно-визвольні змагання українського народу у ХХ ст.»

⁸Редакційна колегія 2-го тому Збірника ТО НТШ: засл. діяч науки і техн. України, акад. АН вищої школи України, д. мед. н., проф. Михайло Андрейчин (відповідальний редактор); д. філол. н., проф. Дмитро Бучко, к. фіз.-матем. н., проф. Григорій Возняк, засл. прац. освіти України, член НСЖУ Богдан Головин, к. філос. н., проф. Арсен Гудима; к. філол. н., доц. Наталя Дащенко (відповідальний секретар); к. іст. н. Олег Клименко; к. мед. н., доц. Василь Копча; Степан Костюк; Галина Моліцька; к. геол.-мінерал. н., проф. Йосип Свинко; д. іст. н., проф. Богдан Трофим'як; член НСПУ Гаврило Чернихівський.

[57]. Рецензентами виступили професори – доктор історичних наук Микола Алексівець та доктор географічних наук Ольга Заставецька. Видання здійснено за фінансової підтримки Тернопільського обласного краєзнавчого музею (директор С. Костюк). Збірник присвячений 160-річчю перебування Тараса Шевченка на Тернопіллі і відкривається вступною статтею голови осередку Михайла Андрейчина та члена Всеукраїнської спілки краєзнавців, члена НТШ Степана Костюка «Край Кобзаревих відвідин» [58].

Чергові звітно-виборчі збори ТМО НТШ відбулися 12 березня 2006 р., на яких було оновлено склад ради, а науковим секретарем обрано Володимира Юкала.

27 січня 2007 р. осередок виступив співорганізатором святкової академії, що відбулася у м. Бережани, присвяченої 120-річчю від дня народження видатного українського математика, педагога, громадського діяча, професора Миколи Чайковського [59].

Проведено традиційну березневу наукову сесію, у межах якої працювало 4 комісії: філологічна, історична, мистецтвознавства та медична. Пленарне засідання відбулося 18 березня 2007 р. у виставковій залі Тернопільського обласного краєзнавчого музею. Про багатогранність наукової діяльності Миколи Чайковського розповів Григорій Возняк, котрий у цьому ж році опублікував працю під грифом НТШ «Микола Чайковський – видатний український математик і громадський діяч» [60]. Про патріарха Йосифа Сліпого як релігійного та наукового діяча доповідала доцент Елла Бистрицька; Великодній обрядовості рідного села Леся Курбаса – с. Старий Скалат Підволочиського району – присвятив свою розповідь проф. Олег Смоляк; про Курбасівські естетичні засади у виставах Тернопільського академічного обласного драматичного театру ім. Т. Шевченка доповідав народний артист України, професор В'ячеслав Хім'як [61].

Тернопільський осередок товариства став співорганізатором наукової конференції «Конфесійне багатоманіття Укра-

їни в контексті духовного і національного відродження» (27 квітня 2007 р.). За її результатами видано збірник матеріалів [62]. Також осередок був співорганізатором святкових заходів з нагоди 140-річчя від дня народження відомого українського цитриста, композитора, громадсько-культурного діяча, священника Євгена Купчинського (21 жовтня 2007 р., с. Сороцьке Терехівлянського району). На відкритті меморіальної плити пам'яті діяча виступив голова осередку професор Михайло Андрейчин [59].

Упродовж 2007 р. колектив ТМО НТШ працював над третім томом Збірника праць – тематичним за змістом: «Українсько-польські відносини: вчора і сьогодні» (відповідальний редактор професор М. Андрейчин). У збірник увійшло тридцять українсько- та польськомовних статей, згрупованих у два розділи «Україна і Польща: суспільно-політичні відносини» та «Українсько-польські культурні зв'язки» [63].

Також того року вийшли праці членів НТШ – Ігоря Дуди та Богдана Мельничука «Тарас Шевченко на Тернопільщині» [64], Арсена Гудими «Харизма Арсена Річинського» [65], «Вибрані твори» Б. Лепкого в упорядкуванні Надії Білик та Наталії Гавриди [66].

Науковий секретар осередку Володимир Юкало упродовж року презентував НТШ у передачах обласного радіо, зокрема з нагоди Дня слов'янської писемності та культури (24 травня), свята «В сім'ї вольній, новій...» (20 травня), висвітлив діяльність осередку у газеті «Свобода», опублікував статтю про музей Богдана Лепкого в Бережанах у журналі «Дивослово» [59; 67].

Не менш плідним у науковому плані для членів тернопільського осередку товариства виявився 2008 р. Підготовлено й здано до друку четвертий том наукових праць – «Видатні постаті в українській культурі і науці» [68]. Під грифом товариства видруковано книги: «Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство» (за редакцією Б. Андрушківа [69], «Туризм України: економічні та органі-

заційні механізми розвитку» колективу авторів, серед яких В. Головінець, О. Горобець, С. Гуцал та інші. [70].

У 2008 р. щорічна наукова сесія ТМО НТШ тривала впродовж 6 – 23 березня. Цікаві й актуальні теми було представлено на пленарному засіданні (23 березня). Роман Гром'як доповідав про творчість Тараса Шевченка крізь призму полоністики; Ярослав Стоцький – про етноконфесійні трансформації в контексті польсько-української депортації; Олег Клименко розповідав про «парфорсне полювання» – ліквідацію органами НКДБ польського підпілля на Тернопільщині в 1944–1945 рр.; Володимир Кіцак – про депортацію українців з Польщі та їхнє розселення в УРСР. Також під час засідання було презентовано нові видання членів товариства, Асоціація філателістів Тернопільщини представила філателістичну виставку, присвячену життю і творчості Т. Шевченка та діяльності НТШ [71].

Осередок долучився до організації конференцій. Зокрема став співорганізатором урочистої академії, присвяченої 140-річчю від дня народження академіка Кирила Студинського, яка відбулася 5 жовтня 2008 р. в будинку культури с. Кип'ячка Тернопільського району. У листопаді в актовій залі Тернопільського краєзнавчого музею відзначено 100-літній ювілей поета Михайла Качалуби. За участю ТМО НТШ 15 листопада відбулися міжнародні читання «Арсен Річинський і проблеми помісної Української Церкви», за матеріалами яких видано науковий збірник [72]. Одним із його редакторів-упорядників був член осередку Арсен Гудима.

У 2009 р. ТМО НТШ став співорганізатором урочистої академії, присвяченої 120-річчю від дня народження видатного вченого, математика, педагога, професора Мирона Зарицького та пам'яті чільних подвижників національно-визвольної боротьби в лавах ОУН–УПА подружжя Катерини Зарицької і Михайла Сороки, котра відбулася 31 травня у Новому Селі Підволочиського району на Тернопільщині. У роботі урочистої академії взяли участь відомі науковці зі Львова, Терно-

поля, Кременця, Києва. З членів осередку з доповіддю виступили Григорій Возняк, який презентував свою книгу «Мирон Зарицький – поет математичних формул» [73], та знаний учений-релігієзнавець Арсен Гудима, який зачитав звернення до голів Підволочиської райдержадміністрації і райради з проханням посприяти у присвоєнні Новосільській ЗОШ імені М. Зарицького. За матеріалами урочистої академії було видано науковий збірник «Вони мислили Україною» [74].

На пленарному засіданні березневої наукової сесії осередку 20 березня 2010 р. з доповідями виступили Елла Бистрицька – «Зміцнення міжнародного авторитету Російської православної церкви в період Другої світової війни як фактор радянсько-ватиканського протистояння», Йосип Свинко – «Дійсний член НТШ Юрій Полянський – визначний український геолог, географ і археолог» та Василь Вітенко, який розказав про Тернопільську обласну універсальну наукову бібліотеку у контексті основних віх її історії, розвитку та сьогодення [75].

До 2010 р. у Тернопільському міському осередку НТШ працювали 4 комісії: історична (голова – професор Елла Бистрицька), філологічна (професор Любомир Струганець), лікарська (професор Іван Кліщ) та мистецтвознавча (професор Олег Смоляк). У 2011 р. створено археологічну комісію (голова – кандидат історичних наук Богдан Строць) та інженерно-технічну (голова – заслужений діяч науки і техніки України, професор, ректор ТНТУ ім. І. Пулюя – Петро Ясній). У 2012 р. – сформувалась ще одна комісія – еколого-географічна, яку очолив професор Любомир Царик. У зв'язку з такою розбудовою осередку, а також створенням районних відділень у Кременці, Чорткові, Бережанах, Терехівці, Козові та збільшенням кількості членів товариства, голова поставив питання про трансформацію Тернопільського міського осередку в обласний. Було підготовлено відповідне положення і низку юридичних документів та винесено це питання на обговорення президії осередку (М. Андрейчин – голова, Г. Возняк і

М. Крупа – заступники голови, В. Юкало – науковий секретар, Н. Дащенко, Л. Струганець, І. Кліщ, Е. Бистрицька – члени президії). На установчих зборах 17 березня 2012 р. цю пропозицію було схвалено, а далі проведено процедуру реєстрування обласного осередку НТШ. Затверджено також нову президію ТОО НТШ: голова – М. Андрейчин, заступник голови – Б. Андрушків, члени – Е. Бистрицька, Л. Струганець, науковий секретар – І. Федорів [74; 76].

Важливою ланкою роботи осередку у 2009–2011 рр. було упорядкування та видання Збірника праць ТОО НТШ. Тоді побачили світ 5-ий том «Нобелівський рух і Україна» та 6-ий том «Актуальні питання екології і охорони здоров'я» [77; 78]. Окрім цього, з грифом НТШ упродовж зазначених років вийшло 8 колективних монографій та збірників матеріалів конференцій. Особливо плідно в цьому плані працював дійсний член НТШ, професор Богдан Андрушків. Вийшов з друку журнал «Археологія Правобережної України», присвячений пам'яті Ігоря Герети, редактором котрого був Богдан Строць [79]. Дійсний член товариства професор Григорій Возняк видав працю, присвячену відомому математику – Мирону Зарицькому [73]. Елла Бистрицька опублікувала комплексне монографічне дослідження, що узагальнює і осмислює історію російсько-радянсько-ватиканських міждержавних та церковних відносин східної політики Ватикану впродовж 1878–1964 рр., геополітичні реалії та міжнародну стратегію напередодні та під час Першої світової війни, а також у радянський період, який відзначався масштабними гоніннями на Католицьку церкву та ідеологічним протистоянням між Санкт-Петербургом, Москвою і Ватиканом [80].

Як і у попередні роки, члени товариства брали активну участь у важливих громадських заходах краю, зокрема у святкуванні 50-річчя від заснування Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя; щорічних Нобелівських читаннях (відбувались у ТНТУ ім. І. Пулюя за підтрим-

ки дійсного члена НТШ, ректора П. Яснія); мітингу-реквіємі у с. Кип'ячка до 70-річчя з дня смерті колишнього голови всеукраїнського НТШ Кирила Студинського; відкритті персональної виставки заслуженого художника України Богдана Ткачика; презентації нових книг колишнього репресованого, наукового співробітника Тернопільського історико-меморіального музею політичних в'язнів Ігоря Олещука та інших [74].

Від початку головування осередком Михайла Андрейчина щороку тернопільська делегація брала участь у грудневих загальних зборах НТШ та березневих пленарних читаннях у Львові. Голова осередку завжди виступав на цих зібраннях. У науково-популярному «Віснику НТШ», що виходить двічі на рік, висвітлювались вказані події, зокрема й про діяльність Тернопільського осередку та його нові видання [74]. Діяльність осередку також систематично висвітлювано на сторінках тернопільських газет, місцевому телебаченні та обласному радію.

У 2010 р. започатковано ще одну важливу ініціативу: було вирішено передати зібрання книг осередку на постійне зберігання в Тернопільську обласну універсальну наукову бібліотеку. Щороку колекція поповнювалась. У результаті співпраці кількість подарованих видань станом на березень 2023 р. становить 297 примірників [81]. Серед них – надзвичайно цінні й унікальні праці, зокрема: «Наукове товариство імені Шевченка: 130 років праці для України» [82], «Листування Степана Рудницького» [83], бібліографічний покажчик «Володимир Гнатюк (1871–1991)» [84], науковий збірник «Будівничі НТШ й ЕУД: Володимир Кубійович (1900–1985), Анатас Фіголь (1908–1993)» [85], «Відлуння голодомору-геноциду 1932–1933: етнокультурні наслідки голодомору в Україні» [86], окремі томи енциклопедії «Наукове товариство імені Шевченка» [87] та інші. Завдяки цій ініціативі до ентешівської книгозбірні отримали доступ широкі читацькі кола. На титульній сторінці кожної книги наклеєно екслібрис, виготовлений заслуженим художником України, членом НТШ Ярославом

лавом Омеляном (до речі, художник створив також екслібриси для всеукраїнського НТШ).

Про подальшу системну наукову діяльність членів осередку, вдало організовану його головою М. Андрейчином, свідчать пленарні засідання березневих сесій цих років. Зокрема 19 березня 2011 р. учасники дізналися про учнівські громади як школу виховання української національної еліти (до 150-річчя заснування тернопільської учнівської «Громади», доповідь Ольги Збожної), про нарративну оптику поеми «Катерина» Тараса Шевченка (виступ Миколи Ткачука), про визначного українського географа, геолога і археолога, дійсного члена НТШ Юрія Полянського розповів Йосип Свинко, про археологічні дослідження на Тернопільщині за останнє десятиріччя доповів Богдан Строць [88].

17 березня 2012 р. на пленарному засіданні осередку Григорій Возняк підсумував свої дослідження наукової діяльності видатного українського математика Михайла Кравчука; Йосип Свинко – про адмірала, очільника медичної служби військово-морського флоту Австро-Угорщини, письменника Ярослава Окуневського; Я. Омелян презентував виставку своїх екслібрисів, присвячену Шевченківським дням. Традиційними у ці роки стали музично-літературні композиції за участю студентів і викладачів Інституту мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, що чудово доповнювали наукові зібрання [89].

У серпні 2012 р. в культурно-освітньому житті міста відбулася доволі неординарна подія: ТОО НТШ спільно з Національною спілкою письменників України організували у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї презентацію першої книжки творів Т. Шевченка в'єтнамською мовою, видрукувану у м. Ханой. Спонсорував видання в'єтнамський підприємець, професор Тран Ван Ван, що проживав останні роки в Тернополі. У процесі обговорення презентованої книги серед інших виступили дійсні члени НТШ – М. Андрейчин та

Б. Андрушків, котрі наголосили на перспективах культурних та наукових взаємин України та В'єтнаму, висловили побажання налагодити співпрацю між НТШ і в'єтнамськими науковими спілками [90].

Серед інших важливих подій громадсько-культурного характеру, у котрих взяли участь голова та члени осередку у 2012 р., – відкриття виставок: до 125-річчя від дня народження Л. Курбаса, філателістичної – до дня народження Т. Шевченка, виставки екслібрисів художника Я. Омеляна, обласної виставки пам'яті жертв «Голокосту»; а також участь М. Андрейчина в роботі комісії з присудження Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. братів Лепких та погашенні поштового конверта, присвяченого 120-річчю від дня народження патріарха Й. Сліпого (28 серпня) [91].

За участю ТОО НТШ в листопаді 2012 р. відбулася міжнародна наукова конференція «Богдан Лепкий у полікультурному дискурсі Європи та Америки», присвячена 140-річчю від дня народження діяча. Під час конференції членкиня осередку Надія Білик презентувала книгу «Богдан Лепкий. Сотниківна. Історична картина з часів Івана Виговського. Інсценізація О. Скалозуба, Б. Мельничука» [92]. За результатами конференції видано збірник матеріалів [93].

Серед наукових здобутків членів ТОО НТШ за 2012 р. слід виокремити монографії Наталії Гавдици «Літературно-малярський дискурс творчості Богдана Лепкого» [94]; Богдана Головина «Христові обручниці» [95] та Ольги Збожної «Учнівські та студентські «Громади» – школа виховання української національної еліти», присвячену 150-річчю від заснування цього молодіжного патріотичного товариства у Тернополі [96]. Деякий час його головою був тодішній гімназист І. Пулюй. У Тернополі «Громада» діяла до червня 1887 р. і стала своєрідним плацдармом для утворення інших національних організацій.

Відрадно, що 4 листопада 2014 р. завдяки зусиллям М. Андрейчина та О. Збожної на стіні будинку по [вул. Листопадо-](#)

вій 2, де члени товариства винаймали кімнату на піддашші, було відкрито першу в Україні меморіальну дошку «громадівцям» (скульптор Дмитро Пилип'як, архітектор Данило Чепіль) [97]. Як зазначено у газеті «Свобода», у церемонії відкриття взяли участь голова облдержадміністрації Олег Сиротюк, громадська діячка, членкиня ТОО НТШ Ольга Збожна та його голова, професор Михайло Андрейчин [98].

У 2012 р. вийшов з друку 7-ий том Збірника праць осередку, присвячений 140-річчю від заснування НТШ у Львові, котрий умістив 27 наукових статей інженерно-технічної комісії товариства. У них висвітлено результати досліджень у галузі технічних та фізико-математичних наук, а також історичні дослідження внеску НТШ у розвиток фундаментальної науки й техніки та розвідки, в яких запропоновано шляхи інноваційного розвитку України [99].

17 березня 2013 р. у ТООУНБ відбулося пленарне засідання наукової сесії ТОО НТШ. Захід присвячувався 140-річчю заснування товариства. Засідання вів голова професор М. Андрейчин, який привітав учасників конференції та виголосив звіт про діяльність осередку за 2012 р. Прозвучали цікаві й пізнавальні доповіді. Голова історичної комісії професор Елла Бистрицька виступила на тему «Міжконфесійна модель діалогу до і після Другого Ватиканського собору», зосередивши увагу на актуальному питанні виборів нового папи Римського Франциска та проблемах Католицької церкви. Голова еколого-географічної комісії професор Л. Царик розповів про перспективи еколого-географічних досліджень природи Дністровської долини експедицією В. Гаєвського (1929 р.), М. Чайковського (1997 р.) та сучасними тернопільськими науковцями [100].

Тогоріч програма засідання включала презентацію двох монографій молодих науковців-істориків: кандидатів історичних наук, доцентів ТНПУ ім. В. Гнатюка Андрія Кліша «Кирило Студинський: життя та діяльність» (Тернопіль: Вектор,

2011. 220 с.) та Юрія Древницького «Володимир Старосольський: громадсько-політична та наукова діяльність (1878–1942)» (Тернопіль: ТНПУ, 2012. 304 с.). Видатні вчені та громадсько-політичні діячі, дійсні члени НТШ К. Студинський та В. Старосольський свого часу багато зробили для розвитку товариства. Кирило Студинський, котрий родом з Тернопільщини (с. Кип'ячка), у 1923–1932 рр. очолював НТШ у Львові [100].

Участь у роботі пленарного засідання березневої сесії взяли відомі науковці, члени НТШ, митці та представники громадськості Тернополя: Б. Головин, О. Смоляк, В. Хім'як, Й. Свинко, І. Кліщ, Л. Струганець, Ю. Скоренький, В. Барна, Я. Омелян, М. Ониськів та інші.

Учасники засідання переглянули нові надходження до колекції НТШ у фонді ТОУНБ, зокрема добірку наукових праць різних секцій Львівського та інших осередків товариства. Завершився захід уже традиційною музично-літературною композицією, приуроченою шевченківським дням, за участю студентів і викладачів Інституту мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка, котрі прочитали поезію та виконали пісні на слова Т. Шевченка.

У березні 2013 р. відбулися планові наукові засідання усіх сформованих на той час комісій ТОО НТШ: філологічної, історичної, археологічної, еколого-географічної, медичної, інженерно-технічної та мистецтвознавчої [101].

У 2013 р. вийшов 8-ий том Збірника праць ТОО НТШ – «Музеї Тернопільщини» [102], котрий вмістив 44 наукові статті про державні та громадські музеї області. Редактором тому була Елла Бистрицька. Особливе місце у збірнику відведено історії становлення і розвитку музеїв, характеристиці основних фондів та експонатів; висвітлено діяльність низки меморіальних музеїв, які повернули із забуття імена славетних краян – громадських діячів, подвижників науки та культури; окреслено також перспективи розвою музейної справи та Національного заповідника «Замки Тернопілля» [102].

Під грифом НТШ у 2013 р. видано також монографії Г. Возняка «Михайло Петрович – філософ і математик. Повернення в Україну» [103] та Н. Білик «Культурологічна спадщина Богдана Лепкого» [104], бібліографічний покажчик друкованих праць дійсного члена НТШ Б. Головина [105], матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Подільські читання» [106].

З ініціативи Президії ТОО НТШ у 2013 р. виготовлено меморіальну дошку відомому досліднику фізичного виховання і спортивного руху в Західній Україні, члену НТШ, доктору історичних наук, професору Богдану Трофим'яку, котру встановлено на фасаді будинку, де жив учений (м. Тернопіль, вул. Камінна, 3 а).

У 2013 р. голова та члени президії ТОО НТШ взяли участь у відкритті декількох виставок, присвячених творчості відомих учених і громадських діячів Галичини попередньої епохи. Такі заходи неодноразово відбувалися у Державному архіві Тернопільської області. Також М. Андрейчин виступив на відкритті виставки, приуроченої пам'яті відомого громадського діяча М. Болюха у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї, на виставці народних художніх виробів та творів Олекси Новаківського з колекції Миколи Мушинки у Тернопільському обласному художньому музеї, на ювілейній виставці ста книжок, оформлених заслуженим художником України Я. Омеляном [107]. Як бачимо, в тернопільському осередку товариства традиційно значне місце посідали культурно-мистецькі заходи міста й області.

Варто виокремити знакові науково-практичні конференції 2014–2018 рр., проведені з ініціативи та за участю членів тернопільського НТШ.

У 2014 р. за участю голови ТОО НТШ на базі Тернопільського національного економічного університету відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Тарас Шевченко і сучасна національна освіта», приурочена 200-літтю

від дня народження Шевченка. За матеріалами конференції видано збірник статей [108]. Художник, член НТШ Я. Омелян організував у ТНЕУ виставку екслібрисів до ювілею великого поета, участь у відкритті котрої також взяв голова осередку.

У 2015 – 2017 рр. голова історичної комісії ТОО НТШ Елла Бистрицька ініціювала серію тематичних науково-практичних конференцій «Церква в контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних трансформацій». У 2014 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука)» [144]. Наступного, 2015 р., наукова спільнота вшанувала пам'ять визначних провідників Греко-католицької церкви. Відтак на базі ТНПУ ім. В. Гнатюка до 150-ліття з дня народження митрополита Андрея Шептицького та 70-ліття з дня ув'язнення патріарха Йосифа Сліпого була проведена Всеукраїнська науково-практична конференція «Українська греко-католицька церква у контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних реалій» [145]. У 2016 р. ТОО НТШ став співорганізатором Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Українська Греко-Католицька Церква в історії та сучасних процесах розвитку українського суспільства» (до 420-ліття укладення Берестейської унії, 70-ліття проведення Львівського «псевдособору» 1946 р.), котра відбулася 21–22 квітня 2016 р. в ТНПУ ім. В. Гнатюка та мала великий резонанс серед наукових та релігійних кіл України [109; 110; 146].

27–28 квітня 2017 р. на базі цього ж університету пройшла IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Протестантські церкви у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій» (до 500-ліття Реформації), активна участь в організації котрої також належала професору Еллі Бистрицькій [111; 147]. На конференцію прибули провідні релігієзнавці, священнослужителі з різних регіонів України та

з-за кордону, а також представники світської влади. Учасники обговорювали історію протестантизму, проблеми релігійної свободи, вплив Реформації на соціально-економічний розвиток країн, інші актуальні питання і проблеми [112].

За участю голови осередку, голів та членів комісій відбувалися також конференції обласного і місцевого рівнів, круглі столи, на яких обговорено актуальні питання з різних сфер наукових знань [112].

В окреслені роки президія осередку та окремі комісії продовжували працю над тематичними збірниками. Зокрема, вийшли з друку 9-й том праць «Сучасні проблеми техніки і технології» за редакцією дійсного члена НТШ Петра Яснія [113], 10-й – «Проблеми економіки Тернопільщини та інших територій України» (редактори – професор Оксана Гомотюк та доктор економічних наук Василь Дерій) [114] та 11-й – «Архіви Тернопільщини» (редактори – доцент Федір Полянський та професор Елла Бистрицька) [115].

У статтях, що увійшли до 9-го тому Збірника праць, розглянуто проблеми в галузі механіки й математичного моделювання, фізики, електротехніки й світлотехніки, конструювання обладнання, технології машинобудування й транспортування. Збірник складається з чотирьох розділів: історія науки; машинобудування та механіка; матеріалознавство; фізико-математичне моделювання в техніці та технології [113].

У 10-му томі Збірника праць міститься 15 наукових статей, у котрих наведено важливу інформацію про стан і проблеми розвитку підприємництва, українського села та аграрної економіки, місцевих бюджетів, а також про історичні аспекти економічного розвитку українських господарств у XIV–XX ст. [114].

11-й том присвячений становленню й розвитку архівної справи на Тернопільщині. У ньому вперше зроблено спробу систематизувати й критично проаналізувати матеріали документів Національного архівного фонду України, які збе-

рігаються у Державному архіві Тернопільської області (далі – ДАТО). Окремі статті ілюструють історію ДАТО, теорію архівної справи, різні сторінки з архівної біографістики [115]. Видання було приурочене 100-річчю створення системи архівних установ України. Збірник складається з чотирьох розділів та містить публікації теоретико-методологічного характеру; статті, що висвітлюють окремі особові фонди та сторінки з життя й діяльності відомих політиків, науковців, митців на базі документів ДАТО; публікації, присвячені теорії архівної справи та районним архівним установам області [116, с. 120]. Ретельно зібраний, систематизований та проаналізований авторами збірника матеріал з історії і функціонування ДАТО й архівних відділів районних державних адміністрацій містить цінну інформацію, більшість якої опубліковано вперше [116, с. 121].

Аналіз звітів ТОО НТШ за останні роки засвідчує, що члени осередку продовжували брати активну участь у численних міських і обласних заходах. З найголовніших наведемо: вшанування річниць від дня народження Т. Шевченка, участь у презентаціях нових видань (наприклад, книги П. Твардовського «Українській нації призначено вижити», О. Львіна та співавторів «За тебе, Україно», присвяченої в'язням Берези Каргузької, книги «Тарас Шевченко в пам'яті поколінь» та «Шевченкіана Івана Марчука» та інші).

Голова тернопільського осередку М. Андрейчин виступав на відкритті багатьох виставок, зокрема: «Підпільна графіка ОУН-УПА, графік Іван Балан у книгах Нестора Мигана» (2015 р.), «Я так її, я так люблю мою Україну убогу...», приурочену 202-ій річниці з дня народження Т. Шевченка (2016 р.), виставці автопортретів Т. Шевченка і тематичних поштових марок, ювілейному зібранні з нагоди 80-річчя заслуженого художника України Євгена Удіна (2017 р.), презентаціях екслібрисів Я. Омеляна, різноманітних тематичних філателістичних виставках тощо [112]. 27 березня 2015 р. голова осередку взяв

участь у відкритті меморіальної дошки відомому тернополянину, громадсько-культурному діячеві Ігорю Гереті, встановленої на фасаді Тернопільської експериментальної школи мистецтв [117]. Щоразу у таких виступах презентовано й популяризовано діяльність НТШ та його тернопільського осередку.

Як свідчать програми пленарних засідань ТОО НТШ у 2015–2018 рр., президія надавала перевагу актуальним для сьогодення науковим проблемам. Наприклад, у березні 2015 р. наукова сесія присвячувалась 150-річчю від дня народження Андрея Шептицького. Свої доповіді на пленарному засіданні про цю видатну постать презентували професор Елла Бистрицька, о.-доктор Михайл Пастух та аспірантка Уляна Безпалько [118]. Наукова березнева сесія 2016 р. присвячувалась 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського. На пленарному засіданні виступили: Ірина Федорів із доповіддю «Творча співпраця М. Грушевського і М. Кордуби», Ольга Куца на тему «Іван Франко та Михайло Драгоманов: на складних перехрестях українського буття», Василь та Зоя Ільчишині з темою «Комарівський горизонт багат шарового могильника в Кордишеві Шумського району» [119]. Пленарне засідання 2017 р. було тематичним: свої наукові здобутки презентувала археологічна комісія. Зокрема виступили: Богдан Строць про «Створення археологічного музею у Чернелєві-Руському: стан і перспективи», Михайло Сохацький та Олександр Дудар – «Деякі підсумки археологічних досліджень печери Вертеба», Володимир Парацій – «Археологічні пам'ятки та артефакти Бережанського краю: виявлення, музеєфікація» [120]. 24 березня 2018 р. на пленарному засіданні ТОО НТШ заслухано такі доповіді: «Перші розкопки Тернопільського замку» (Богдан Строць), «Реконструкція призамкової території зі створенням експозиції оборонних споруд під відкритим небом у м. Тернопіль» (Юрій Вербовецький), «Антропогенний вплив на геологічне середовище міста Тернополя та його геологічні наслідки» (Йосип Свинко) [121].

Упродовж останніх років готуються та видаються фундаментальні випуски унікальної багатотомної «Енциклопедії НТШ», членом редакційної колегії якої є голова Тернопільського осередку М. Андрейчин. Уже видано 4 томи, до друку здано 5-й том [122]. Загалом планується видати 12 томів. Це спільний проєкт НТШ та Інституту енциклопедичних досліджень НАН України. Появу кожного тому громадськість розцінює як велику подію в науковому і культурному житті України та діаспори.

Вагоме ще одне видання, упорядковане працівниками ТООУНБ, з якою осередок активно співпрацює. Мова йде про бібліографічний покажчик «Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873–1940): історично-філософська секція: дійсні члени», над укладенням якого працювали Л. Оленич, В. Вітенко, О. Раскіна [123]. Книга має важливе науково-практичне значення, оскільки знайомить зі списками наукових праць 25 дійсних членів НТШ, які за вказаний період тою чи іншою мірою були пов'язані з Тернопільщиною. Раніше подібного видання не було: у бібліографічному покажчику зібрано назви наукових праць, розпорошених у різних архівах і бібліотеках України та зарубіжних держав.

ТОО НТШ поступово поповнювався новими дійсними членами, зокрема до їх когорти з Тернопільського осередку в останні роки доєдналися такі відомі в Україні вчені: доктор технічних наук, професор Петро Ясній (2013 р.), релігієзнавець, доктор історичних наук, професор Елла Бистрицька (2015 р.), письменник і літературознавець Богдан Мельничук (2017 р.), професор-геолог Йосип Свинко (2017 р.), археолог, кандидат історичних наук, доцент Богдан Строць (2017 р.), гео-еколог, доктор географічних наук, професор Любомир Царик (2019 р.), громадська діячка, кандидат фізико-математичних наук Ольга Збожна (2019 р.), доктор мистецтвознавства, професор, член Національної спілки композиторів України Олег Смоляк, відома археолог, кандидат історичних наук Марина Ягодинська (2022 р.).

16 березня 2019 р. у ТОУНБ відбулося традиційне пленарне засідання наукової сесії ТОО НТШ та звітно-виборні збори. Засідання вів голова – професор Михайло Андрейчин, котрий ознайомив учасників конференції зі звітом про діяльність осередку за останні п'ять років. Після обговорення члени товариства одноголосно підтримали кандидатуру М. Андрейчина на наступний термін головування [124].

Програмою засідання були передбачені цікаві й пізнавальні доповіді. Професор Елла Бистрицька виступила на тему «Православна Церква України: тернистий шлях автокефалії». Про євангельське розуміння «автокефалії» Церков у творчості Тараса Шевченка виголосив доповідь о.-доктор Михаїл Шевченків (Пастух). Бібліограф ТОУНБ Лариса Оленич презентувала бібліографічний покажчик «Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873–1940): Історично-філософська секція: дійсні члени» [125]. Професор Любомир Царик розповів про перспективи еколого-географічних досліджень природи Дністровської долини експедицією В. Гаєвського (1929 р.), М. Чайковського (1997 р.) і сучасними тернопільськими науковцями. Тогоріч, як і у попередні роки, в березні відбулися планові наукові засідання усіх комісій ТОО НТШ [125].

Завдяки зусиллям голови осередку М. Андрейчина у 2019 р. відбулася ще одна неординарна подія у культурному житті міста, ідею котрої Михайло Антонович виношував не один день. 11 червня під час велелюдного зібрання жителів міста, працівників Тернопільської комунальної лікарні швидкої допомоги, студентів ТНМУ ім. І. Горбачевського, за участю ректора університету Михайла Корди та міського голови Сергія Надала перед інфекційним корпусом лікарні було урочисто відкрито пам'ятник святому Роху – покровителю інфекційних хвороб і захиснику від епідемій (скульптор – Олесь Маляр). Саме у цьому чотириповерховому будинку з 1930-х рр. лікуються інфекційні хворі, а з 1959 р. розміщена кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією ТНМУ ім. І. Горбачевського,

завідувачем якої є М. Андрейчин. У скульптурній композиції зображено святого Роха, який сидить на камені й у правій руці тримає посох. Одна нога дещо оголена, на ній є рана від нагноєння чумного бубону. Поряд сидить на задніх лапах собачка, який пропонує хворому шматок хліба. З другого боку – стоїть глечик з водою [126, с. 198].

Одразу після відкриття пам'ятника у місцевій пресі з'явилися позитивні відгуки. Журналісти назвали його перлиною і родзинкою серед скульптур міста. Біля святого Роха тепер часто можна побачити молодих та літніх людей, а також студентські групи. Як красиво зазначив у своїй книзі «Інфекції і люди: розмисли клініциста» М. Андрейчин, «святий Рох додає надії хворим, спонукає людей бути врівноваженими і добрими в цьому шаленому егоїстичному світі» [126, с. 199].

До речі, згадане видання є унікальною працею-спогадами, у котрій підсумовуються надзвичайно цінні спостереження відомого лікаря-інфекціоніста Михайла Андрейчина за час шістдесятилітньої професійної діяльності та осмислюються насущні глобальні виклики у призмі одвічних світоглядних дилем, котрі постійно присутні у його робочому повсякденні та житті [127, с. 116–119].

У 2020 р. Тернопільський осередок став співорганізатором науково-практичної конференції з нагоди 160-річчя з дня народження Ізидора Глинського (1860–1931 рр.) – відомого галицького громадського діяча, дійсного члена всесвітньої української академічної організації НТШ, священника ГКЦ, довголітнього пароха с. Буцнів, еміграційного референта митрополита Андрея Шептицького, Микулинецького та Тернопільського декана. Від ТОО НТШ на конференції, що відбувалася у с. Буцнів 14 лютого, виступили Михайло Андрейчин, Олег та Павло Смоляки, Елла Бистрицька, Леся Костюк [128]. Подія мала резонанс серед громадськості області, привернула увагу до постаті Ізидора Глинського, його багатогранної діяльності та важливих проблем збереження духовних цінностей, у

пресі згодом з'явилася низка публікацій про отця, що сприяло актуалізації події [129; 130].

20 березня 2021 р., в рамках березневої наукової сесії, відбулось пленарне засідання Тернопільського осередку. Участь у його роботі взяли дійсні члени НТШ й голови комісій (Е. Би-стрицька, О. Збожна, Б. Строць, Л. Струганець) та інші. Члени товариства мали нагоду почути пізнавальні наукові доповіді: голови осередку, професора Михайла Андрейчина щодо ситуації із пандемією, докторів філологічних наук, професорів Мар'яни Лановик «Археологія пам'яті» як концепція дослідження наукового спадку В. Гнатюка» та Зоряни Лановик «Заборонена Леся Українка: судові справи і людські долі». Неоніла Дригуш (членкиня товариства), на основі джерел і спогадів, розповіла про перебування Тараса Шевченка на хуторі Вірля (1846), що на Кременеччині, про одну із цікавих сторінок біографії поета.

Марина Ягодинська презентувала ілюстрований альбом-каталог із грифом НТШ, що була довготривалим проектом Тернопільського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини, – «Сакральна скульптура Тернопільщини». Над упорядкуванням видання працювали С. Грабовий, В. Зацна, В. Салук, Л. Строць, М. Ягодинська. У видання увійшла також стаття М. Андрейчина «Святі захисники від епідемій й покровителі інфекційних хворих» [131; 132].

У 2021 р. Україна відзначала 150-річчя від народження видатного вченого, етнографа, багаторічного наукового секретаря НТШ Володимира Гнатюка та славетної поетеси Лесі Українки. Тернопільський осередок взяв активну участь у низці заходів з нагоди цих ювілеїв. Зокрема, за участю членів товариства було організовано і відкрито виставку наукової літератури з фонду ТОО НТШ у ТООУНБ, присвячену ювілярам.

Товариство стало співorganizатором Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Володимир

Гнатюк у європейському науковому просторі (до 150-річчя від народження видатного вченого)», що відбувалася на базі ТНПУ ім. В. Гнатюка [133]. Михайло Андрейчин увійшов до оргкомітету конференції, багато членів організації підготували виступи та публікації, згодом уміщені в збірнику матеріалів конференції, виданому у форматі колективної монографії [134].

У зв'язку з Гнатюківським ювілеєм з ініціативи ТОО НТШ та за фінансової підтримки університету його імені було видано поштовий конверт і марку, погашені представниками Укрпошти за участю М. Андрейчина та членів президії (березень 2021 р.).

У 2021 р. вийшов з друку 12-й том Збірника праць, присвячений актуальним проблемам природничого, історичного та літературного краєзнавства Тернопільщини. Звернення до окресленої тематики у такому комплексному форматі надзвичайно важливе в умовах сьогодення та набуває пріоритетного суспільного значення. При формуванні громадянських, духовних та інтелектуальних рис сучасної громади краєзнавство стає могутнім чинником збереження національної пам'яті, багатовікових самобутніх культурних традицій [135].

Видання приурочене до 150-річчя від дня народження Володимира Гнатюка та логічно продовжило серію видань ТОО НТШ, присвячену музеям та архівам Тернопільщини [102; 115]. Збірник праць складається з чотирьох розділів та уміщує статті, присвячені актуальним проблемам екологічних та природничих досліджень сучасної Тернопільщини, автори: Й. Свинко, П. Дем'янчук, Б. Гдаль, М. Андрейчин, В. Паничев, Л. Царик, С. Новицька, І. Кузик, Л. Янковська, І. Барна [135].

У збірнику представлено суспільно-історичні дослідження, у яких автори висвітлюють актуальні аспекти краєзнавчої тематики, як-от: історіографічні, іконографічні та картографічні джерела в контексті відтворення замків Тернопільщини (Р. Підставка), поля битв часів Хмельниччини на Західній Україні (Б. Строчень), історію герба та втрачені храми м. Бе-

режани (Б. Тихий), сакральну скульптуру Тернопільщини у збережених та незбережених об'єктах культурної спадщини (Л. Строцький), специфіку регіональної туристсько-рекреаційної системи Тернопільщини (Л. Царик) та ін. [135].

Окреме місце у Збірнику праць відведено дослідженням творчості відомих і маловідомих постатей української науки і культури, уродженцям Тернопільщини, вшануванню ювілейних дат І. Пулюя, В. Гнатюка (статті О. Збожної, Я. Стоцького, Остапа та Романи Черемшинських, О. Парубочої та ін.). У цьому розділі є стаття Михайла та Ігоря Андрейчиних про увіковічнення пам'яті В. Гнатюка у філателії: автори подали інформацію про 11 поштових конвертів, дві листівки та дві марки, присвячені видатному вченому, зробили короткий аналіз його наукового доробку [135].

12-й том Збірника праць став черговим здобутком ТОО НТШ. Додамо, що історико-краєзнавчі праці сприяють інтенсифікації важливих процесів у різних сферах громадсько-політичного й духовного життя краю. Своєчасність і перспективність таких досліджень зумовлені новими суспільно-політичними викликами й загрозами на тлі глобалізаційних процесів, що відбуваються у світі [135].

У 2021 р. під грифом НТШ вийшов посібник «Клінічна латина з англійськими та українськими відповідниками» (автори: М. Закалюжний, М. Андрейчин, Р. Коморовський) [136]. А також продовжився проєкт ТООУНБ, започаткований 2017 р., з укладення бібліографічних покажчиків праць членів НТШ. Цьогоріч видано покажчик «Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873-1940): філологічна секція: дійсні члени», який уклала Лариса Оленіч. До видання вступною статтею «Когорта земляків-тернополян серед дійсних членів НТШ» долучилася член товариства Наталія Дашенко [137].

Серед останніх наукових здобутків членів осередку слід виокремити видання Надії Білик «Спогади про Богдана Лепкого» (Тернопіль, 2022), приурочене 150-літтю від дня на-

родження письменника [138]. До книги увійшли спогади сучасників про видатного українського письменника та громадсько-культурного діяча, більшість з яких уперше опубліковано в незалежній Україні.

У 2022 р. під грифом НТШ опубліковано також: науковий збірник за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Микола Чайковський – організатор заповідної справи на Тернопільщині», що проводилася з ініціативи еколого-географічної комісії ТОО НТШ на базі ТНПУ ім. В. Гнатюка [139]; монографію М. Тимошика і С. Вольської «Тернопільський фарфоровий завод: історія, типологія, художні особливості» [140].

18 січня 2023 р. з ініціативи дійсного члена НТШ Григорія Возняка відбулася обласна наукова конференція вчителів математики до 150-річчя Володимира Левицького.

Серед нещодавніх заходів, у яких М. Андрейчин представив ТОО НТШ: круглий стіл, присвячений 150-річчю від дня народження Й. Сліпого, де голова товариства виступив з темою «Йосип Сліпий і НТШ» (27 січня 2023 р.), виставка-аукціон художніх картин молодих талантів для збору коштів на ЗСУ; вечір спогадів про поета Петра Тимочка у Тернопільському відділенні Спілки письменників України; презентація монографії «Тернопільський фарфоровий завод: історія, типологія, художні особливості» у ТОКМ [141].

ТОО НТШ виступив одним із співорганізаторів круглого столу «Кардинал Любомир Гузар: «Світ можна змінити, коли ми шануємо гідність кожної людини». До 90-ліття від дня народження», котрий відбувся 28 лютого 2023 р. у Науковій бібліотеці ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ініціатором та модератором його проведення була професор, дійсний член НТШ Елла Бистрицька [142]. У заході, серед інших, взяли участь єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівський УГКЦ, доктор канонічного права Теодор Мартинюк, доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії

ім. Г. Сковороди НАНУ Людмила Филипович, протоієрей, доктор східних церковних наук, вікарій Тернопільсько-Зборівської архієпархії, декан м. Тернопіль УГКЦ о. Віталій Козак, присутність й виступи яких додали ваги проведеному заходу.

18 березня 2023 р. відбулося чергове пленарне засідання ТОО НТШ, присвячене 150-річчю від заснування товариства. Цікаві доповіді порадували присутніх. Зокрема, Олег Смоляк розповів про Й. Роздольського як співавтора Станіслава Людкевича у створенні фундаментального збірника «Галицько-руські народні мелодії»; Ольга Петришина зацентувала увагу на проблемі безпекового статусу сучасної української мови; Марина Ягодинська поділилася інформацією про нові дослідження поховань культури кулястих амфор на Тернопільщині; Надія Білик презентувала свою нову працю [143]. Було, як завжди, ємко, цікаво, різнопланово та інформативно. В ТООУНБ зібралось традиційно близьке по духу товариство. Прозвучали плани щодо відзначення ювілею НТШ на Тернопільщині. І це тішить: наукове життя триває, незважаючи на складні обставини сьогодення, російсько-українську війну, котра, безумовно, не додає настрою науковцям, але додає сили й гарту до праці, до Перемоги.

Висновки. Опрацьовані джерела переконливо засвідчують, що осередок від його започаткування в Тернополі співпрацював із багатьма громадськими організаціями та державними адміністративними, освітніми, бібліотечними, музейними закладами міста й області. Про це свідчать програми різних заходів того часу та публікації про них у місцевій періодиці. Показово, що в час головування І. Герети незмінним партнером різних акцій осередку був Інститут національного відродження України, оскільки І. Герета очолював обидві недержавні громадські організації, а як працівник краєзнавчого музею та Тернопільської вищої духовної семінарії ім. Й. Сліпого залучав і ці установи до підготовки і проведення різноманітних заходів.

З обранням головою М. Андрейчина продовжилася активна співпраця з багатьма науковими, навчальними та освітніми закладами, постійне партнерство практикувалося з Тернопільським обласним краєзнавчим музеєм, Тернопільським обласним художнім музеєм, Державним архівом Тернопільської області та Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою.

Осередок проводив систематичну організаційну, наукову, видавничу діяльність. Можна звернути увагу на те, що її переважно зумовлювали актуальні календарні події історичного, наукового, культурно-мистецького характеру. Зауважимо, що ці події мали виключно національний вектор: присвячувалися визначним українським постатям, фактам, подіям. Відзначимо актуальність тематики досліджень, викладених у доповідях наукових заходів осередку: деякі мають особливу цінність для утвердження і розвитку української національної самосвідомості, формування демократичного світогляду сучасних українців.

За час діяльності Тернопільського осередку НТШ видано 12 томів «Збірника наукових праць». Кожен том виходив обсягом 17–27 друкованих аркушів, накладом 300–600 примірників. Всі вони надруковані завдяки фінансовій підтримці благодійних організацій та меценатів у видавництвах «Рада», «Укрмедкнига», «Джура», «Терно-граф», «Підручники і посібники». Безумовно, збірники праць – це продовження у часопросторі грушевсько-гнатюківської лінії щодо пропаганди серед широкого загалу найновіших досягнень української науки в найрізноманітніших сферах знань. Прикметно також, що видані томи оздоблені на обкладинці щораз іншими автопортретами Т. Шевченка, безсмертне ім'я якого носить товариство.

За досліджуваний період (1998–2023 рр.) у заходах осередку взяла участь велика кількість визначних сучасників Тернопільщини, представивши власні пошукові, наукові, творчі здобутки. Як видно із програм березневих наукових сесій, постійну й послідовну працю здійснювали історична, філологіч-

на, археологічна, мистецтвознавча, медична, інженерно-технічна, еколого-географічна комісії. Хоча голови товариства ініціювали створення й інших (права, економіки, політології, філософії, теології, психології, математики, етнографії та фольклористики). Була спроба започаткувати молодіжний сектор у структурі осередку.

Безумовно, що цілісну картину діяльності, організаторів та учасників заходів Тернопільського осередку НТШ у 1998–2023 рр. ще належить формувати, оскільки існують неопрацьовані матеріали, що зберігаються в архівах НТШ (Львів), тернопільських бібліотечних, музейних, архівних установах та у приватних архівах першого голови місцевого осередку І. Герети та інших тернопільських громадських діячів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що Тернопільський осередок НТШ, спираючись на творчі здобутки своїх славних попередників, сьогодні об'єднує значне число талановитих науковців (468 членів), котрі беруть активну участь у наукових форумах, конференціях, громадсько-освітніх та культурно-мистецьких заходах, систематично публікують результати своєї наукової діяльності у статтях та монографіях під грифом НТШ. У планах осередку – розширення міжнародної співпраці, поповнення музейних й архівних фондів новими документами й експонатами, продовження популяризації багатогранної діяльності НТШ в місті й області.

Література

1. Лавренюк В. А. Геретта Ігор Петрович. *Енциклопедія Сучасної України*: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=25573 (22.08.2022).
2. Герета Ігор Петрович. *Вікіпедія* – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D2%90%D0%B5%D1%80%D0>

- %B5%D1%82%D0%B0_%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
3. Ігор Герета. Кандидат у народні депутати України від Тернополя та Великої Березовиці (виборчий округ № 163). (На листівці рік не вказано, але діяльність кандидата зазначена до 1997 р., тому, ймовірно, це джерело належить до 1998 р., коли відбувалися вибори до Верховної Ради України). Архів ТО НТШ.
 4. Наукове товариство ім. Шевченка. Довідник. Львів, 1997. 76 с.
 5. Видавничі підсумки відродження. Каталог видань Наукового товариства ім. Шевченка в Україні 1989-2003 / укладач – І. Мельничук; ред., авт. вст. статті О. Романів. Львів, 2003. 45 с.
 6. Березнева наукова сесія Тернопільського осередку Наукового товариства імені Шевченка, присвячена 5-річчю від часу його створення (з участю Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосифа Сліпого та Інституту національного відродження України). Тернопіль, 22–23 березня 2002 р. Архів ТО НТШ.
 7. Звіт про роботу Тернопільського осередку НТШ (у 1998 – 1-й чв. 1999 р.): машинопис / упорядник: голова ТО НТШ, заслужений діяч мистецтв України Ігор Герета. 15.03.1999. 3 с. Архів ТО НТШ.
 8. Березнева наукова сесія: програма / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Тернопіль, 1998. Архів ТО НТШ.
 9. Ювілейні святкування 110-ї річниці від дня народження Василя Барвінського в Тернополі / Управління культури Тернопільської обласної державної адміністрації, Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Тернопільське державне музичне училище ім. С. Крушельницької, Львівський вищий музичний інститут ім. М. Лисенка, Тернопільський інститут національного відродження України, Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Тернопіль, 1998. Архів ТО НТШ.
 10. Програма урочистостей до 120-річчя від дня народження видатного українського скульптора і громадського діяча Михайла Парашука (1878–1963) / Тернопільське обласне управління культури, Інститут національного відродження України, Тер-

- нопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка, Обласний державний архів, Обласний краєзнавчий музей, Обласний художній музей. Тернопіль, 1998. Архів ТО НТШ.
11. Володимир Янів у добу ХХ сторіччя : зб. матеріалів наук. конф. (Тернопіль, 26–27 лист. 1998 р.) / ред. рада: Я. Дашкевич, О. Куца, Т. Титаренко [та ін.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 168 с.
 12. Наукова сесія, присвячена 125-річчю Наукового товариства імені Тараса Шевченка: програма сесії / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка, Інститут національного відродження України. Тернопіль, 30 грудня 1998 р. Архів ТО НТШ.
 13. Звіт про роботу Тернопільського осередку НТШ (у 2 та 3-ому кварталах 1999 р.): машинопис / упорядник: голова ТО НТШ Ігор Герета. 2 с. Архів ТО НТШ.
 14. Доповнення до звіту Тернопільського осередку НТШ за 1999 р.: машинопис / упорядник: голова ТО НТШ Ігор Герета, 09.02.2000. 1 с. Архів ТО НТШ.
 15. Літературно-мистецький вечір уродженки нашого краю поетеси Тетяни Фролової (Львів): програма / Тернопільський обласний краєзнавчий музей, Інститут національного відродження України, Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка. 01.11.1999 р. Архів ТО НТШ.
 16. Березнева наукова сесія Тернопільського осередку Наукового товариства ім. Шевченка, присвячена 2000-літтю Різдва Христового з участю Тернопільської вищої духовної семінарії ім. патріарха Йосифа Сліпого, Тернопільського обласного краєзнавчого музею, Інституту національного відродження України : запрошення-програма. 2000. Архів ТО НТШ.
 17. Герета І. Наукова сесія НТШ у Тернополі. *Свобода*. 30.03.2000. С. 3.
 18. Герета І. Двохтисячоліття Різдва Христового. *Вільне життя*. 08.04.2000. № 38. С. 3.
 19. Урочиста академія, присвячена 2000-літтю Різдва Христового. 29-30 січня 2000: запрошення-програма / Тернопільська вища духовна семінарія ім. патріарха Йосифа Сліпого, Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Інститут національного відродження України, Тернопільський обласний краєзнавчий музей. Архів ТО НТШ.

20. Дністренко Ярема (Герета Ігор). Духовний злет. *Соломія*. 01.02.2000. Архів ТО НТШ.
21. Лист до О. Романіва від І. Герети, 09.02.2000: рукопис. Архів ТО НТШ.
22. Березнева наукова сесія. Засідання медичної комісії осередку: запрошення-програма / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Архів ТО НТШ.
23. Кліщ І. Українська медицина в історичному ракурсі. *Свобода*. 29.04.2000.
24. 100-річчя від дня народження видатного українського художника Петра Обаля (19.04.1990 – 26.05.1987) : запрошення-програма. Архів ТО НТШ.
25. Герета І. З маленької Ободівки – у митецький світ. *Вільне життя*. 29.08.2000.
26. Березнева наукова сесія з участю Інституту національного відродження України, Тернопільського обласного краєзнавчого музею / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, 2001. Архів ТО НТШ.
27. Коротка інформація про роботу Тернопільського осередку НТШ у 2001 році: машинопис / голова ТО НТШ, заслужений діяч мистецтв України Ігор Герета. 1 с. Архів ТО НТШ.
28. Лист до О. Романіва від І. Герети. 01.12.2001 р. Архів ТО НТШ.
29. Березнева наукова сесія Тернопільського осередку Наукового товариства імені Шевченка, присвячена 5-річчю від часу його створення (з участю Тернопільської вищої духовної семінарії ім. патріарха Йосифа Сліпого та Інституту національного відродження України). Тернопіль, 22–23 березня 2002 р. Архів ТО НТШ.
30. Програма наукової конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження Патріарха Української греко-католицької церкви, кардинала Йосифа Сліпого / Тернопільська вища духовна семінарія ім. патріарха Йосифа Сліпого, Тернопільський державний технічний університет ім. Івана Пулюя, Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Інститут національного відродження України. 16 лютого 2002 р. Архів ТО НТШ.
31. Листи голові НТШ в Україні п. О. Романіву, вченому секретареві п. О. Купчинському від І. Герети. 10.03.1999; вченому секретареві НТШ п. О. Купчинському від І. Герети. 20.03.1999;

- голови НТШ п. О. Романіву від І. Герети. 20.10.2000; голови НТШ п. О. Романіву від І. Герети. 20.02.2001. Архів ТО НТШ.
32. Інтерв'ю з Марією Крупою, проведене Наталією Дашенко 10.08.2022 р.
 33. Андрейчин М. А. Передмова. *Збірник праць ТО НТШ*. Тернопіль: Рада, 2004. Т. 1. С. 6–8.
 34. Тернопільський осередок НТШ. YouControl: сервіс перевірки контрагентів. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/38480205/
 35. Протокол № 1 засідання Ради Тернопільського міського осередку НТШ від 28.10.2003 р. 2 с. Архів ТМО НТШ.
 36. Проблема самоідентифікації українців у різних сферах суспільного життя : програма наукових читань, присвячених 130-річчю заснування НТШ. Тернопіль, 14 грудня 2003 р. Архів ТМО НТШ.
 37. Програма наукової березневої сесії, присвяченої 190-річчю від дня народження Т. Шевченка / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Обласна універсальна наукова бібліотека. Тернопіль, 2004. Архів ТМО НТШ.
 38. Бичко З. Наукова Шевченкіана. *Вільне життя*. 10.04.2004. № 36.
 39. Звіт про наукову та організаційну діяльність Тернопільського міського осередку НТШ за 2004 р. Архів ТМО НТШ.
 40. Програма наукової сесії (березень 2005 року) / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Архів ТМО НТШ.
 41. Програма наукових читань, присвячених 100-річчю з часу написання поеми Івана Франка «Мойсей». Тернопіль, 2005. Архів ТМО НТШ.
 42. Рекомендації, схвалені на наукових читаннях, присвячених 100-річчю з часу написання поеми І. Франка «Мойсей»: рукопис. Архів ТМО НТШ.
 43. Християнське милосердя і світська емпатія: деонтологічний аспект : програма науково-практичної конференції (07.10.2005 р., Київ-Тернопіль): Укрмедкнига, 2005. 11 с.
 44. Християнське милосердя і світська емпатія: деонтологічний аспект : науковий збірник / за ред. М. Андрейчина та А. Гудими. Київ-Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. 182 с.

45. Програма наукової сесії (березень 2006 року) / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Архів ТМО НТШ.
46. Дашенко Н. З іменем великого Кобзаря. Діяльність осередку НТШ у Тернополі (2003-2006 рр.). *Вільне життя*. 11 березня 2006. № 20. С. 8.
47. Програма концерту з фортепіанних творів Романа Савицького / Тернопільське обласне державне музичне училище ім. С. Крушельницької, ІНВУ ім. І. Герети, ТО НТШ. Тернопіль, 2003. Архів ТМО НТШ.
48. Програма поетично-музичної композиції «Тричі мені являлася любов» (за збіркою Івана Франка «Зів'яле листя») / Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Музично-педагогічний факультет, ІНВУ ім. І. Герети, ТМО НТШ. Тернопіль, 11 листопада 2003. Архів ТО НТШ.
49. Програма поетично-музичної композиції «І на оновленій землі...» / Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Музично-педагогічний факультет, ТО НТШ. Тернопіль, 11 листопада 2003. Архів ТМО НТШ.
50. Програма поетично-музичної композиції «Україно, рідний краю...», присвячена 133-ій річниці від дня народження Богдана Лепкого / Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Інститут мистецтв, ІНВУ ім. І. Герети, ТО НТШ. Тернопіль, 2005. Архів ТМО НТШ.
51. Програма поетично-музичної композиції «Я все віддам для тебе, Україно», присвячена пам'яті поета Левка Крупи / Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Інститут мистецтв, ІНВУ ім. І. Герети, ТМО НТШ. Тернопіль, 2005. Архів ТМО НТШ.
52. Афіша про лекцію професора Українського музичного інституту Америки Романа Савицького (молодшого) «Музична освіта в Сполучених Штатах Америки» / Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Музично-педагогічний факультет, ІНВУ, ТО НТШ. Тернопіль, 07 листопада 2003. Архів ТО НТШ.
53. Збірник праць Тернопільського міського осередку Наукового товариства ім. Т. Шевченка / редкол.: М. Андрейчин, Р. Гром'як, А. Гудима [та ін.]. Тернопіль: Рада, 2004. Т. 1. 316 с. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/13858>

54. Андрейчин М. А. Передмова. *Збірник праць ТО НТШ*. Тернопіль: Рада, 2004. Т. 1. С. 6–8.
55. Протокол № 4 засідання ради Тернопільського міського осередку НТШ від 09 лютого 2005 року. 2 с. Архів ТМО НТШ.
56. Протокол № 6 засідання ради Тернопільського міського осередку НТШ від 12 грудня 2005 року. 2 с. Архів ТМО НТШ.
57. Збірник праць. Т. 2: Національно-визвольні змагання українського народу у ХХ столітті / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка; ред. кол.: М. Андрейчин, Д. Бучко, Г. Возняк та ін. Тернопіль: Меркьюрі-Тернопіль, 2006. 398 с. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/15220>
58. Андрейчин М. А., Костюк С. В. Край Кобзаревих відвідин. *Збірник праць ТО НТШ*. Т. 2: Національно-визвольні змагання українського народу у ХХ столітті. Тернопіль: Меркьюрі-Тернопіль, 2006. С. 7–8.
59. Звіт про роботу ТМО НТШ голови осередку, проф. М. Андрейчина, 2007 р. Архів ТМО НТШ.
60. Возняк Г. Микола Чайковський – видатний український математик і громадський діяч. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 96 с.
61. Програма наукової сесії ТМО НТШ. Березень 2007 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТО НТШ.
62. Конфесійне багатоманіття України в контексті духовного і національного відродження: науковий збірник. Київ-Тернопіль, 2007. 200 с.
63. Збірник праць. Том 3: Українсько-польські відносини: вчора і сьогодні / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка; ред. кол. М. Андрейчин (відп. ред.), В. Юкало (відп. секр.) та ін. Тернопіль: Рада, 2007. 440 с.
64. Дуда І., Мельничук Б. Тарас Шевченко на Тернопільщині. Тернопіль: Новий колір, 2007. 108 с.
65. Гудима А. Харизма Арсена Річинського. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 144 с.
66. Лепкий Богдан. Вибрані твори: у двох томах / упорядкування та передмова Н. Білик, Н. Гавдиди, примітки Н. Білик. Київ: Смолоскип, 2007. Т. 1. 604 с.
67. Юкало В. Музей Богдана Лепкого в Бережанах. *Дивослово*. 2007. № 7 (604). С. 58–61.

68. Збірник праць. Т. 4: Видатні постаті в українській культурі і науці / Тернопільський міський осередок Наукового товариства ім. Шевченка; ред. кол.: М. Андрейчин, Б. Андрушків, І. Вергелес та ін. Тернопіль: Рада, 2008. 380 с.
69. Андрушків Б. М., Вовк Ю. Я., Дудкін П. Д. та ін. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / за ред. Б. М. Андрушківа. Тернопіль: Терно-граф, 2008. 424 с.
70. Головинець В., Горобець О., Гуцал С. та ін. Туризм України: економічні та організаційні механізми розвитку. Тернопіль: Терно-граф, 2008. 976 с.
71. Програма наукової сесії ТМО НТШ. Березень 2008 р. Тернопіль. 5 с. Архів ТМО НТШ.
72. Арсен Річинський і проблеми помісної Української Церкви: наук. збірник міжнародних Річинських читань / за ред. А. Колодного і А. Гудими. Тернопіль: Галицький ін-т ім. В. Чорновола, 2008. 256 с.
73. Возняк Г., Осадча О., Сорока Л. Мирон Зарицький – поет математичних формул / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка; за редакцією проф. Г. Возняка. Тернопіль: Богдан, 2009. 104 с.
74. Звіт про роботу ТО НТШ голови осередку, проф. М. Андрейчина, 2009–2011 р. Архів ТМО НТШ.
75. Програма наукової сесії ТО НТШ. Березень 2010 р. Тернопіль. 5 с. Архів ТМО НТШ.
76. Протокол Установчих зборів ТОО НТШ № 1 від 17 березня 2012 р. Архів ТОО НТШ.
77. Збірник праць. Т. 5: Нобелівський рух і Україна / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Тернопіль: Джура, 2010. 317 с.
78. Збірник праць. Т. 6: Актуальні питання екології та охорони здоров'я / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Тернопіль: Укрмедкнига, 2011. 304 с.
79. Археологія і давня історія України [збірник присвячується пам'яті І. Герети]. Вип. 2: Археологія Правобережної України / редкол.: Д. Н. Козак, Б. С. Строць, Б. В. Магомедов [та ін.]. Київ : Ін-т археології НАН України, 2010. 261 с.
80. Бистрицька Е. Східна політика Ватикану в контексті відносин Святого Престолу з Росією та СРСР (1878–1964 рр.): монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 416 с.

81. Фонди ТООУНБ. Інформація надана директором ТООУНБ Василем Вітенком.
82. Наукове товариство імені Шевченка: 130 років праці для України / ред.: О. Романів, О. Купчинський. Львів: [б. в.], 2003. 40 с.
83. Листування Степана Рудницького / Наукове товариство ім. Шевченка. Львів, 2006. 435 с. (Українознавча бібліотека НТШ; число 19).
84. Володимир Гнатюк (1871–1991): бібліографічний покажчик / НТШ у Львові, Комісія бібліографії і книгознавства. Львів, 1992. 152 с. (Бібліографія).
85. Будівничі НТШ й ЕУД: Володимир Кубійович (1900–1985), Анатас Фіголь (1908–1993): наук. зб. / упоряд. В. Маркус; Наук. т-во ім. Шевченка в Америці, Редакція «Енциклопедії української діаспори». Київ – Нью-Йорк – Чикаго: Обереги, 1998. 252 с. (Бібліотека української діаспори).
86. Відлуння голодомору-геноциду 1932–1933: етнокультурні наслідки голодомору в Україні / ред.: Р. Кирчів, О. Романів; Наук. т-во ім. Шевченка. Львів: [б. в.], 2005. 200 с.
87. Наукове товариство імені Шевченка : енциклопедія в 4-х томах / Наукове товариство ім. Шевченка; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Т. 2: Бібл-Вес. Київ – Львів – Тернопіль, 2014. 616 с.; Т. 3: Вес-Глин. Львів, 2016. 620 с.
88. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2011 р. Тернопіль. 6 с. Архів ТМО НТШ.
89. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2012 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТОО НТШ.
90. Вісник НТШ. 2012. Ч. 48. С. 79.
91. Звіт про роботу ТОО НТШ голови осередку, проф. М. Андрейчина, 2012 р. Архів ТОО НТШ.
92. Богдан Лепкий у полікультурному дискурсі Європи та Америки: програма Міжнародної наукової конференції (2–3 листопада 2012 р., м. Тернопіль). 19 с.
93. Богдан Лепкий у полікультурному дискурсі України, Європи та Америки: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 140-річчю від дня народження Богдана Лепкого. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: літературознавство*. 2012. Вип. 36. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка. 332 с.

94. Гавдида Н. Літературно-малярський дискурс творчості Богдана Лепкого. Київ: Смолоскип, 2012. 228 с.
95. Головин Б. Христові обручниці. Тернопіль: Тернограф, 2012. 200 с.
96. Збожна О. Учнівські та студентські «Громади» – школа виховання української національної еліти; вид. 2-е, виправл. і допов. Тернопіль: Богдан, 2012. 232 с.
97. Меморіальна дошка учасникам таємного товариства «Громада». URL: <https://tntu.edu.ua/?p=uk/news/1998>
98. У Тернополі відкрили меморіальну дошку учасникам таємного товариства «Громада». *Свобода*. 2014. 4 листопада.
99. Збірник праць. Том 7: Праці інженерно-технічної комісії / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка. Тернопіль : Джура, 2012. 214 с.
100. Федорів І. У народній академії – ювілейні читання. *Свобода*. 2013. 29 березня. С. 2.
101. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2013 р. Тернопіль. 12 с.
102. Збірник праць. Том 8: Музеї Тернопільщини / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка / відп. ред. М. Андрейчин, ред. тому Е. Бистрицька. Тернопіль: Терно-граф, 2013. 546 с.
103. Возняк Г. Михайло Петрович – філософ і математик. Повернення в Україну. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. 56 с.
104. Білик Н. Культурологічна спадщина Богдана Лепкого. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2013. 184 с.
105. Бібліографічний покажчик друкованих праць дійсного члена НТШ Б. Головина. Тернопіль: Терно-граф, 2013. 218 с.
106. Подільські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 травня 2023 р.). Тернопіль: СМП «Тайм», 2013. 291 с.
107. Звіт про роботу ТОО НТШ голови осередку, проф. М. Андрейчина, 2013 р. Архів ТОО НТШ.
108. Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р.) / редкол.: Г. Балл, А. Бичко, І. Бичко [та ін.]; гол. ред. А. Фурман. Тернопіль: Економічна думка, 2014.
109. Українська Греко-Католицька Церква в історії та сучасних процесах розвитку українського суспільства (до 420-ліття

- укладення Берестейської унії, 70-ліття проведення Львівського «псевдособору» 1946 р.): програма Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21–22 квітня 2016 р., Тернопіль). URL: https://tnpu.edu.ua/news/galeri/Programa_UGKTs_2016.pdf
110. Всеукраїнська науково-практична конференція «Українська Греко-Католицька Церква в історії та сучасних процесах розвитку українського суспільства». URL: <https://tnpu.edu.ua/news/485/>
111. Протестантські церкви у контексті суспільних трансформацій. URL: <https://www.baptyst.com/protestantski-tserkvy-u-konteksti-suspilnyh-transformatsij/>
112. Звіт голови ТОО НТШ Михайла Андрейчина за 2014–2018 рр. Архів ТОО НТШ.
113. Збірник праць. Т. 9: Сучасні проблеми техніки і технології / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка / відп. ред.: М. Андрейчин, ред. тому П. Ясній. Тернопіль: Астон, 2014. 215 с.
114. Збірник праць. Т. 10: Проблеми економіки Тернопільщини та інших територій України / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка / відп. ред.: М. Андрейчин, ред. тому О. Гомотюк, В. Дерій. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 268 с.
115. Збірник праць. Т. 11: Архіви Тернопільщини / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Державний архів Тернопільської області / відп. ред. М. Андрейчин; ред. тому Ф. Полянський, Е. Бистрицька. Тернопіль: Терно-граф, 2018. 336 с.
116. Федорів І. Збірник праць. Т. 11: Архіви Тернопільщини / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Державний архів Тернопільської області / відп. ред. М. Андрейчин; ред. тому Ф. Полянський, Е. Бистрицька. Тернопіль: ТОВ «Терно-граф», 2018. 336 с. *Вісник НТШ*. Ч. 61. Весна-літо. 2019. С. 120–121.
117. Звіт голови ТОО НТШ Михайла Андрейчина за 2015 р. Архів ТОО НТШ.
118. Програма наукової сесії ТО НТШ. Березень 2015 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТОО НТШ.
119. Програма наукової сесії ТО НТШ. Березень 2016 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТОО НТШ.

120. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2017 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТОО НТШ.
121. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2018 р. Тернопіль. 10 с. Архів ТОО НТШ.
122. Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія. Т. 1: А–Бібл / ред. тому: О. Купчинський, О. Савула, Н. Федорак / Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Львів, 2012. 600 с.; Т. 2: Бібл–Вес / ред. тому: О. Купчинський (відп. ред.), О. Савула, Н. Федорак / Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Київ – Львів – Тернопіль, 2014. 616 с.; Т. 3: Вес–Глин / ред. тому: О. Купчинський, О. Савула, Н. Федорак / Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Львів, 2016. 620 с.; Т. 4: Глин–Дані / ред. тому: О. Купчинський, О. Савула / Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Львів, 2019. 620 с.
123. Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873–1940): Історично-філософська секція: дійсні члени : бібліографічний покажчик / уклад. Л. Оленич; кер. проекту й наук. ред. В. Вітенко; ред. О. Раскіна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 272 с.
124. Протокол звітно-виборних зборів ТОО НТШ № 2 від 2019 р. Архів ТОО НТШ.
125. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2019 р. Тернопіль. 8 с. Архів ТОО НТШ.
126. Андрейчин М. Інфекції і люди: розмисли клініциста. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 256 с.
127. Лосик О. Михайло Андрейчин. Інфекції і люди: розмисли клініциста. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 256 с. *Вісник НТШ*. Ч. 64. Осінь-зима. 2020. С. 116–119.
128. Отець Ізидор Глинський – парох, громадський діяч, етнограф : програма науково-практичної конференції (14 лютого 2020 р., с. Буцнів).
129. Новосядлий Б. Ізидор Глинський: духовна планета в сузір'ї Шептицького і Пулюя. *Сільський господар*. 2020. № 7 (142). 19 лютого. С. 3.
130. Новосядлий Б. Ізидор Глинський: парох, громадський діяч і етнограф. *Сільський господар*. 2021. № 13 (199), 31 березня. С. 7.

131. Сакральна скульптура Тернопільщини: ілюстрований альбом-каталог / упоряд.: С. Грабовий, В. Зацна, В. Салук, Л. Строць, М. Ягодинська. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 372 с.
132. Федорів І., Ковалькова Т. Пленарне засідання НТШ. *Вільне життя плюс*. 2021. 26 березня. С. 5.
133. Володимир Гнатюк у європейському науковому просторі (до 150-річчя від дня народження видатного вченого): програма Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Тернопіль, ТНПУ, 11–12 травня 2021 р. 30 с.
134. Володимир Гнатюк у європейському науковому просторі: колективна монографія / упор. М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 336 с.
135. Збірник праць. Т. 12: Краєзнавчі дослідження на Тернопільщині / Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка / відп. ред. М. Андрейчин, ред. тому Л. Царик. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 412 с.
136. Закалюжний М., Андрейчин М., Коморовський Р. Клінічна латина з англійськими та українськими відповідниками; вид. 2-ге, доповнене та зі змінами. Тернопіль: ТНМУ. 2021. 834 с.
137. Спогади про Богдана Лепкого / упорядкування, передмова та примітки Надії Білик. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2022. 240 с.: іл.
138. Дащенко Н. Когорта земляків-тернополян серед дійсних членів НТШ. *Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873–1940): філологічна секція: дійсні члени*: бібліографічний покажчик / Департамент культури та туризму Тернопільської ОДА, ТОУНБ, Терн. осередок НТШ; уклад. Л. Оленич; вступ. ст. Н. Дащенко; кер. проєкту й наук. ред. В. Вітенко; ред.. О. Раскіна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 560 с.; С. 5–9.
139. Микола Чайковський – організатор заповідної справи на Тернопільщині: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. 202 с.
140. Тимошик М., Вольська С. Тернопільський фарфоровий завод: історія, типологія, художні особливості. Івано-Франківськ, 2022. 256 с.
141. Звіт голови М. Андрейчина про роботу ТОО НТШ з листопада 2022 р. по березень 2023 р. Архів ТОО НТШ.

142. Кардинал Любомир Гузар: «Світ можна змінити, коли ми шануємо гідність кожної людини». До 90-ліття від дня народження: програма круглого столу (28 лютого 2023 р., ТНПУ).
143. Програма наукової сесії ТОО НТШ. Березень 2023 р. Тернопіль. 10 с. Архів ТОО НТШ.
144. Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 – 28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор.н. Е. Бистрицької (гол. ред.). Тернопіль-Київ, 2014. 256 с.
145. Українська греко-католицька церква у контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних реалій (до 150-ліття з дня народження митрополита Андрея Шептицького та 70-ліття з дня ув'язнення патріарха Йосифа Сліпого): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (27 – 28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор.н. Е. Бистрицької (гол. ред.). Тернопіль-Київ: Вектор, 2015. 252 с.
146. Українська Греко-Католицька Церква в історії та сучасних процесах розвитку українського суспільства» (до 420-ліття укладення Берестейської унії, 70-ліття проведення Львівського «псевдособору» 1946 р.): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (27 – 28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор.н. Е. Бистрицької (гол. ред.). Тернопіль-Київ: Вектор, 2016. 359 с.
147. Протестантські церкви у контексті суспільних трансформацій (до 500-ліття Реформації): Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 27 – 28 листопада 2014 р.) / За заг. ред. д. істор.н. Е. Бистрицької (гол. ред.). Тернопіль-Київ: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 364 с.

Natalia Dashchenko, Iryna Fedoriv
Ternopil

ACTIVITY OF THE NTSH BRANCH IN TERNOPIL (1998–2023)

Abstract. *In the article main stages of formation and periods of activity of the Ternopil branch of NTSh, since the time of its establishment (1996) in the city of Ternopil, when Ukraine reestablished its independency and up to today are analyzed. Organizational measures aimed at the growth of the Ternopil branch of the Shevchenko Scientific Society (NTSh), sequences of formation such committees as philological, historical, medical, archaeological, art historical, engineering and technical, ecological-geographical, key directions of activity encompass scientific, public, cultural-educational, and publishing initiatives, are studied. The prominent role of the heads of NTSh branches, Ihor Gereta and Mykhailo Andreichin, in the development of the Society and the establishment of cooperation with scientific, educational, museum and archival institutions in the city and region are emphasized. Notable, significant, and relevant events and initiatives carried out during the specified period (1996–2023) are mentioned, driven by the initiatives of branch heads, commission heads, and NTSh members.*

Keywords: *Ternopil branch of NTSh, establishment and activities, I. Gereta, M. Andreichyn, NTSh commissions, direction of activity, scientific and educational events, scientific publications, conferences.*